

ΝΕΑ ΦΟΡΜΙΓΕ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΝ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ "ΩΔΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ,"

ΕΤΟΣ Α'. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1922	ΙΔΡΥΤΗΣ-ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Κ. Α. ΨΑΧΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 11-12
ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ: Κ. Α. ΨΑΧΟΣ Ε. Α. ΠΕΖΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΡΑΦΕΙΑ: "Οδός Αγίου Μελετίου. (Τέρμα Αχαρνών)	ΣΥΝΔΡΟΜΗ: Ετησία Εξαμήνιος Εσωτερικού δρ. 20. δρ. 12 Εξωτερικού φρ. 25. φρ. 15 Αμερικνής δολ. 5. δολ. 3

ΤΟ ΛΗΞΑΝ ΕΤΟΣ ΤΗΣ "ΝΕΑΣ ΦΟΡΜΙΓΓΟΣ,"

Διὰ τοῦ παρόντος διπλοῦ φύλλου συμπληροῦται σὺν Θεῷ τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς «Νέας Φόρμιγγος» ἔτος. Τὸ πολυμερές πρόγραμμα ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἀπεδύθημεν εἰς τὸν ἀγῶνα, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, χωρὶς ν' ἀφιστάμεθα τῆς ἀληθείας, ὅτι τὸ ἐνὸν ἐτηρήθη πιστῶς καὶ ἐπακριβῶς. Βεβαίως, ἐν ἐτησίῳ χρονικῷ διαστήματι, περιοδικόν, ἀπαξ τοῦ μηνὸς ἐκδιδόμενον, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξαντλήσῃ ὅσα διὰ τοῦ προγράμματος αὐτοῦ ἐπιγγέλη νὰ πραγματοποιηθῇ ζητήματα καὶ θέματα. Ἄλλ' ὅποσδήποτε οὐδὲν τῶν ζητημάτων, ὅσα ἢ καθ' ἡμέραν μουσική, ἐκκλησιαστικὴ καὶ φιλολογικὴ κίνησις παρουσιάζει, ἡμέλησε νὰ θίξῃ καὶ ἀναπτύξῃ.

Οἱ πολυπληθεῖς τῆς «Νέας Φόρμιγγος» συνδρομηταὶ καὶ ἀναγνώσται, οἱ μετὰ τοσοῦτου ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦντες τὴν σταδιοδρομίαν αὐτῆς καὶ ἐνισχύοντες αὐτὴν εἰς τὸν δεινὸν καὶ δυσχερῆ ἀγῶνά της, ἔστωσαν βέβαιοι, ὅτι καὶ εἰς τοῦτιον οὐδενὸς μέσου θέλει φεισθῆναι, ἵνα φανῇ ἀνταξία τῆς τιμῆς καὶ τῶν προσδοκιῶν αὐτῶν. Μεθ' ὅλην τὴν δεινὴν κρίσιν τῆς τῶν πάντων ἀκριβείας καὶ μεθ' ὅλα τὰ ἐπιπροσθούντα παντοῖα ἐμπόδια καὶ προσκόμματα, ἡ «Νέα Φόρμιγγος» εἰς τὸ δευτέρον τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς εἰσερχομένη ἔτος, θὰ συνεχίσῃ τὴν πλήρη καὶ ἀνελλιπῆ ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματός της.

Πιθανὸν ἐν τῇ συζητήσῃ ζητημάτων τινῶν νὰ ἐφάνη μικρὰ εἰς ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἀπὸ περιοπῆς ἠλεγξεν. Ἄλλ' ἀκριβῶς ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ, καθ' ἣν ἡ Ἑλληνικὴ Πατρις ἔχει ἀνάγκην ἀνασυγκροτήσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν πάντων, μία μόνη ἐνδείκνυται ὁδός. Ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας, τῆς εὐλικρινείας καὶ τῆς παρηγορίας τῆς γλώσσης. Ἄλλοίμονον ἂν, μετὰ τόσους κλονισμοὺς οὗς ὑπέστημεν,

ἐξακολουθήσωμεν νὰ χαϊδεύωμεν ἀλλήλους, ἀποκαλυπτόμενοι πρὸ τοῦ ψεύδους καὶ ἀποτροπιαζόμενοι τὴν ἀλήθειαν. Θὰ δρέψωμεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θάπτον ἢ βράδιον, καρποὺς ἀξίους τῆς τοιαύτης ὀπισθοβούλου καὶ ἀνευλικρινοῦς, ἀλλὰ καὶ ἐγκληματικῆς ἐν ταύτῳ πολιτείας ἡμῶν, καρποὺς ὁμοίους ἐκείνων, οὗς ἀποκομίζουσι οἱ σπείροντες ἀνέμους!

Χωρὶς τὸ παράπαν ν' ἀποκαρτερήσωμεν, ἐντείνοντες τὸναντίον τὰς ἡμετέρας δυνάμεις, θὰ ἐξακολουθήσωμεν ἀμείλικτον καὶ αὐστηρότερον ἐπι τὸν ἔλεγχον ἐπὶ παντὸς ζητήματος σχετιζομένου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τὰς ἱεράς καὶ ἐθνικὰς παραδόσεις καὶ ἰδίως τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν μουσικὴν, ἀδιαφοροῦντες τέλεον, ἂν ἐλέγχοντες κακοὺς θὰ μισώμεθα, εἴτε ἂν σοφοὺς ἐλέγχοντες θ' ἀγαπώμεθα. Οὔτε εὐνοίας ἐπιδιώκοντες, οὔτε εὐμενείας ἐπιζητοῦντες, οὐδένα ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ ἡμετέρου καθήκοντος πτοούμενοι, οὐδένα κολακεύοντες, οὐδεμίαν ἠθικὴν ἢ ὑλικὴν ὠφέλειαν ἐπὶ θυσίᾳ τῶν ἡμετέρων ἀρχῶν ἀπεκδεχόμενοι, θὰ συνεχίσωμεν τὸν ἀγῶνα ἡμῶν, ἐπαινοῦντες μὲν τὸ καλὸν σιγματίζοντες δὲ τὸ κακόν, ὅπου καὶ ἂν διαβλέπωμεν τοῦτο.

Ὑπὸ τοιαύτας δ' αἰτίας ἀκλονήτους ἀρχὰς εἰσερχόμενοι εἰς τὸ δευτέρον τῆς ἐκδόσεως τῆς «Νέας Φόρμιγγος» ἔτος, θεωροῦμεν καθήκον νὰ ἐκφράσωμεν τὴν θερμὴν ἡμῶν εὐγνωμοσύνην καὶ τὰς ἐγκαρδίους ἡμῶν εὐχαριστίας πρὸς τοὺς ἀξιότιμους συνδρομητὰς καὶ ἀναγνώστας αὐτῆς διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν αὐτῶν ἐνίσχυσιν, ἣν δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι θὰ ἔχωμεν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀμέριστον, πρὸς ἐπιτυχίαν πλήρη τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ δι' ὃν ἀγωνιζόμεθα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Τὸ λήξαν ἔτος τῆς Νέας Φόρμιγγος.
- Τὰ κατ' ἀγραφὸν παραδόσειν ἐκ τε τῶν ψαλλομένων καὶ ἐκ τοῦ τυπικοῦ διασφθέντα (Κ. Α. Ψάχου).
- Αἱ ἐορταὶ τῶν Χριστουγέννων—Θεοφανείων ἀπὸ λειτουργικῆς ἀποφύσεως. Συνέχεια καὶ τέλος. (Ἀρχιμ. Ζαχ. Λιανί).
- Ὀλίγα λέξεις εἰς μνήμην Φοκίονος Βάρβα (Μ. Ι. Γ.).
- Ἡ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εἰσαχθεῖσα τετραφωνία εἶναι καινοτομία ἀντεθνική (Δ. Περιστέρη ἱατροῦ).
- Τὰ θαύματα—Ἱατρικὴ καὶ θερηκεία. (Μιχ. Παπαθανασοπούλου ἱατροῦ).
- Φραγμοὶ ἀτασθαλιῶν (Ἀρχιμ. Νικοδήμου Τσίκα).
- Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων (Ἀνταπόκρισις).
- Εἰδήσεις.
- Ζητήματα: (Περὶ παραδοκρατίας.— Ἡ νεώτερα μελοποιία.— Μία θερμὴ σάτυρις.— Μιτρομανία.— Νέος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου).
- Μουσική: (Παραδείγματα ἐκκλησ. μουσικῆς εἰς Βυζαντινὴν παραιοσημαντικῆν.— Μὲ ἤλεκτρον τα κουλά δημοῦδες ἐπιτραπέζιον Ἀρτης, εἰς Βυζαντιν. καὶ Εὐρωπ. παραιοσημαντικῆν).

ΤΑ ΚΑΤ' ΑΓΡΑΦΟΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ ΕΚ ΤΕ ΤΩΝ ΨΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΙΚΟΥ ΔΙΑΣΦΘΕΝΤΑ

Ἐπιθυμῶν νὰ διατηρηθῇ διὰ τῆς γραφῆς πᾶν ὅ,τι ἐκ τῶν ἀρχαίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως παραδόσεων ἀγράφως μέχρις ἡμῶν διεσώθη, ἀρχομαι ἀπὸ τοῦ παρόντος φύλλου δημοσιεύων ὅσα ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως παρὰ τῶν ἀειμνήστων διδασκάλων μου ἐδιδάχθη καὶ ἤκουσα. Καὶ τοῦτο, διότι εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ ἐμπρέπειαν συμβάλλει πλήρως τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐν τῷ ἐντίκῳ τυπικῷ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ὀριζομένων διατάξεων, καὶ ἡ γνῶσις πλείστων ἄλλων ἀγραφῶν μουσικῶν καὶ τυπικῶν παραδόσεων, αἵτινες ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀριστέων τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ τυπικοῦ διδασκάλων διασώθεισαι, καθορίζουσιν ἐπακριβῶς οὐ μόνον τὰ ἐν πάσαις ταῖς ἀκολουθίαις καὶ τελεταῖς ὑπὸ τῶν ἱεροψαλιτῶν ψαλλόμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπὸ πάσης τάξεως κληρικῶν ἀναγιγνωσκόμενα καὶ ἐκφωνούμενα καὶ ψαλλόμενα, ὅπως καὶ τὸν τρόπον καὶ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἕκαστος δέον νὰ λέγῃ τὰ ἐαυτοῦ μέρη. Τῆς μελέτης ἡμῶν ταύτης—ἣτις θ' ἀποτελεσθῇ ἐκ πολλῶν αὐτοτελῶν κεφαλαίων—δημοσιεύομεν ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ τὸ πρῶτον μέρος, οὐτινος ὑπόθεσις: οἱ ἐν ὀρισμέναις ἐορταῖς καθιερωθέντες νὰ ψάλλωνται ἤχοι, οἱ ἤχοι ἐκάστης τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος καὶ οἱ ἤχοι τῶν Δοξολογιῶν.

Α'. Τίνες ἤχοι καθιερώθησαν νὰ ψάλλωνται ἐν ὀρισμέναις ἐορταῖς.

Τὴν πρώτην Ἰανουαρίου Δοξολογία καὶ Χρ. οὐβικὸν ψάλλονται εἰς ἤχον πρῶτον. Τὴν πα

ραμονήν τῶν Θεοφανείων, ὅταν αἱ Ὁραὶ ψάλλονται μετὰ τῆς λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου, τὸ Χερουβικὸν ὡς καὶ τὸ Κοινωνικὸν «Αἰνεῖτε» ψάλλονται εἰς ἦχον δεύτερον.

Τὴν κυρίαν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων, τὸ Χερουβικὸν ὡς καὶ τὸ «Κοινωνικὸν «Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ» ψάλλονται εἰς ἦχον βαρύν.

Τὴν ἐπιούσαν τῶν Θεοφανείων, τὸ τε Χερουβικὸν καὶ τὸ Κοινωνικὸν ψάλλονται εἰς ἦχον δεύτερον.

Ὅταν ἡ κυρία ἡμέρα τῶν Θεοφανείων ἢ ἡ ἐπιούσα συμπέσωσιν ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῆς, τότε τὴν μὲν κυρίαν ψάλλεται Χερουβικὸν τοῦ ἦχου τῆς Κυριακῆς καὶ Κοινωνικὸν τὸ τῆς ἑορτῆς εἰς ἦχον βαρύν, τὴν δ' ἐπιούσαν ἀμφοτέρω ψάλλονται εἰς τὸν ἦχον τῆς Κυριακῆς.

Τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, τὸ τε Χερουβικὸν καὶ τὸ Κοινωνικὸν «Αἰνεῖτε» ψάλλονται εἰς ἦχον δεύτερον.

Τὴν κυρίαν τῶν Χριστουγέννων ἡμέραν, Χερουβικὸν καὶ Κοινωνικὸν ψάλλονται εἰς ἦχον πρῶτον, ἐν οἷα ἡμέρα καὶ ἂν τύχη ἡ ἑορτή.

Τὴν ἐπιούσαν τῶν Χριστουγέννων, Χερουβικὸν καὶ Κοινωνικὸν ψάλλονται εἰς ἦχον δεύτερον. Ἄν δ' αὕτη τύχη ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῆς, τότε ἀμφοτέρω ψάλλονται εἰς τὸν ἦχον τῆς ἡμέρας.

Τὴν Κυριακὴν τῶν Βαίων, ἡ Δοξολογία, τὸ Χερουβικὸν καὶ τὸ Κοινωνικὸν ψάλλονται εἰς ἦχον τέταρτον.

Τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα, Χερουβικὸν καὶ Κοινωνικὸν ψάλλονται εἰς ἦχον πρῶτον. Τὴν Δευτέραν (τῆς Διακαινησίμου) εἰς δεύτερον, τὴν Τρίτην εἰς τρίτον, τὴν Τετάρτην εἰς τέταρτον, τὴν Πέμπτην εἰς πλάγιον τοῦ α', τὴν Παρασκευὴν τὸ μὲν Χερουβικὸν ψάλλεται εἰς πλάγιον τοῦ δευτέρου, τὸ δὲ Κοινωνικὸν εἰς βαρύν, καὶ τὸ Σάββατον εἰς πλάγιον τοῦ τετάρτου.

Τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ, Δοξολογία, Χερουβικὸν καὶ Κοινωνικὸν ψάλλονται εἰς ἦχον πρῶτον.

Τὴν 14^{ην} Σεπτεμβρίου ὡς καὶ τὴν Κυριακὴν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, ψάλλεται Δοξολογία ἀργὴ εἰς ἦχον τέταρτον: «Ἁγία» (Π. Πελοποννησίου), μεθ' ἣν τὸ ἀργὸν Ἀσματικὸν Γεωργ. τοῦ Κορητός.

Τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς, Δοξολογία, Χερουβικὸν καὶ Κοινωνικὸν ψάλλονται εἰς ἦχον βαρύν. (Ἡ Δοξολογία εἰς πρωτόβαρον).

β'. Οἱ ἦχοι τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος.

Δι' ἐκάστην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἔχει καθορισθῆ ἀρχαίωθεν ἰδιαίτερος ἦχος. Διὰ τὴν Δευτέραν ὁ πρῶτος, διὰ τὴν Τρίτην ὁ βαρύν, διὰ τὴν Τετάρτην ὁ τέταρτος, διὰ τὴν Πέμπτην ὁ πλάγιος τοῦ δ' καὶ διὰ τὴν Παρασκευὴν καὶ τὸ Σάββατον ὁ πλάγιος τοῦ α', ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τῶν ἠχῶν, καθ' οὓς ἐτονίσθησαν τὰ Χερουβικά καὶ Κοινωνικά τῆς ἐβδομάδος.

Πλὴν τῶν ἀνωθι ὀριζομένων ἑορτῶν, εἰς πᾶσαν ἑορτήν, συμπέπτουσαν ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, τὸ τε Χερουβικὸν καὶ τὸ Κοινωνικὸν ψάλλονται εἰς τὸν ἦχον τῆς ἡμέρας. Τοῦτ' αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰς ἀποδόσεις. Ἐξαιρέσειν ἀποτελεῖ ἡ πρώτη Σεπτεμβρίου, καθ' ἣν τὸ τε Χερουβικὸν καὶ τὸ Κοινωνικὸν «Εὐλόγησον τὸν στέφανον κ.λ.π.» ψάλλονται εἰς ἦχον πρῶτον ἐν οἰαδήποτε ἡμέρᾳ καὶ ἂν συμπέσωσι, πλὴν Κυριακῆς.

γ'. Οἱ ἦχοι τῶν Δοξολογιῶν

Ἡ ἐν τῷ νέῳ Τυπικῷ διάταξις, ἡ ὀρίζουσα, ἵνα ἡ Μεγάλῃ Δοξολογία κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν ψάλληται εἰς τὸν ἦχον τοῦ Δοξαστικοῦ τῆς ἡμέρας, δὲν ἔχει διαιτυπωθῆ ὀρθῶς. Διότι ἡ Δοξολογία ἀνάγκη νὰ ἀκολουθῆ τὸν ἦχον τῆς Κυριακῆς. Ἄν οἱ τὴν ἀνωθι διάταξιν ὀρίσαντες ὀρμήθησαν ἐκ τῆς ἰδέας, ὅτι ἡ Δοξολογία πρέπει νὰ ἀκολουθῆ τὸν ἦχον τοῦ Δοξαστικοῦ (ἑορτικοῦ ἢ ἄλλου), ἵνα μὴ ἀλλάσῃ ὁ ἦχος, εἶδει νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν, ὅτι κατ' ἀνάγκην ἐπιβλημένην ὁ ἦχος ἀλλάσσει διὰ τοῦ «Καὶ νῦν», «Υπερῦλογημένην...», τὸ ὁποῖον ἀπαρραβῶς δέον νὰ ψάλληται εἰς ἦχον δεύτερον.

Ἡ Δοξολογία ἀκολουθεῖ τὸν ἦχον τοῦ Δοξαστικοῦ ἐν πάσαις ταῖς Δεσποτικαῖς, Θεομητορικαῖς καὶ ταῖς τῶν Ἁγίων ἑορταῖς, πλὴν τῶν διαληφθεισῶν ἐξαιρέσεων.

Τὴν κυρίαν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων ὡς καὶ τῶν Θεοφανείων, ἡ Δοξολογία ψάλλεται εἰς ἦχον δεύτερον σύντομον, συμφώνως πρὸς τὸν ἦχον τῶν «Καὶ νῦν», διακοπτομένων ὑπὸ τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ τοῦ μὲν τῶν Χριστουγέννων μετὰ τό: «ἀκαταπαύστως βοῶμεν», τοῦ δὲ τῶν Θεοφανείων μετὰ τό: «οἱ φωτισθέντες βοῶμεν». Κάκιστα πράττουσι τινες τῶν ψαλλτῶν ἀφίροντες νὰ συμπληρωθῆ τὸ «Καὶ νῦν» καὶ κατόπιν ἀρχίζοντες τὴν Δοξολογίαν διὰ τοῦ «Δόξα σοι τῷ δεῖξάντι τὸ φῶς». Διότι ἡ παράδοσις διὰ τὸ ἑκτακτον καὶ μεγαλοπρεπὲς τῶν δύο τούτων κασμοσωτηρίων ἑορτῶν καθιέρωσις νὰ διακοπῶνται, ὡς ἐλέχθη, τὰ δύο «Καὶ νῦν» καὶ νὰ ἀρχηται ἡ Δοξολογία τὴν μὲν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων, μετὰ τό:

ἡ μετ εἰ εἰς δε ε α κα τα
πκυ στω ω ω ως βο ο ο ω ω ω

με εν οὔτω:
με εν οὔτω:
με εν οὔτω:

Δο ξ ο εν υ ψι στοις θε ω και ε πι
γης ει ρη νη ρ εν αν θρω ποις ευ
δο κι α

Τὴν δὲ ἡμέραν τῶν Θεοφανείων, μετὰ τό: «ἡμεῖς δὲ οἱ φωτισθέντες βοῶμεν», ὅπερ ψάλλεται ὡς ἀνωθι, οὔτω:

Δο ξ κ τω φα νεν τι θε ω και ε πι
γης ο φθεν τι και φω τι σεν τι τον νο σμον

Ὁ ἀριστερὸς εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις συνεχίζει τὴν Δοξολογίαν διὰ τοῦ:

Υ μνου μεν σε ευ λο γου μεν σε κτλ.

Ἡ εἰς ἦχον Δεύτερον σύντομος Δοξολογία τῶν δύο τούτων μεγάλων ἑορτῶν ψάλλεται ταχέως, πλὴν μεγαλοπρεπῶς, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἴσον τοῦ: «Καὶ νῦν...». Πρὸς μεγαλειτέραν δ' ἔξαρσιν αὐτῆς, τὸν στίχον: «Εὐλογητὸς εἰ Κύριε ὁ Θεός...» οἱ ἀειμνηστοὶ διδάσκαλοι ἐψάλλον οὔτω:

Ευ λο γη τος ει Κυ ρι ε ο θε
ος των πα τε ε ρων η μων ρ και
κι νε τον και δε δε ξα με ε

νεν το ο νο μα α σου εις τοις αι ω
νας α μην
Κ. Α. ΨΑΧΟΣ

**ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ
ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ—ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ
ΑΠΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΟΨΕΩΣ**

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου φύλλου καὶ τέλος)
5) Ἡ Δαμπρότης τῶν ἑορτῶν.

Παρακολοθησόμεν νῦν τὴν τελετὴν τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων καὶ Θεοφανείων, ὡς αὕτη ἀποτελεσθεῖσα ἐν τῇ μεγαλοπρεπεί ἀναπτύξει αὐτῆς ἐτελεῖτο μέχρι τοῦ Θ' αἰῶνος ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ.

Τὸ προανάκρουσμα καὶ προοίμιον τῆς μεγάλης ἑορτῆς προειμνῆτο καὶ προαναγγέλλετο ἀπὸ τῆς 21ης τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου (ἑορτῆς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου εἰς τὰ Ἁγία τῶν Ἁγίων) διὰ τοῦ γνωστοῦ χαρμωσοῦ ἕμνου «Χριστὸς Γεννᾶται, Δοξάσατε...». Εἶτα ὑπεμνησκετο κατὰ Κυριακὴν διὰ τοῦ προσορτίου ἕμνου: «Ἡ παρθένος σήμερον τὸν προαιώνιον Λόγον, ἐν σπηλαίῳ ἔρχεται ἀποτεκεῖν ἀπορρήτως...». Ἐφεξῆς ἐμφανίζεται προσεγγίζουσα ἡ ἑορταστικὴ Δεσποτικὴ παρέλασις, προπορευομένης τῆς τιμητικῆς Συνοδείας τῶν Προπατόρων, τουτέστι πάντων τῶν ἀπὸ Ἀδάμ καὶ ἔξῃς διατρεψάντων δικαίων ἀνδρῶν (Κυριακὴ τῶν Προπατόρων), καὶ ἐπακολουθούντων κατὰ σειράν ἰδίαν πάντων τῶν κατὰ σάρκα ἀπὸ Ἀβραάμ γενεαλογουμένων προπατόρων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μέχρις Ἰωσήφ τοῦ Μνήστορος (Κυριακὴ πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως). Καὶ παρελαύνει οὕτω ἡ Δεσποτικὴ παρέλασις ἐξημνησμένη καθ' ἐκάστην δι' ἐξῶχων προσορτίων ἕμνων (ἀπὸ τῆς 20 Δεκεμβρίου), καὶ προσεγγίζουσα φθάνει εἰς τὸ προαύλιον καὶ τὰ πρόθυρα, τὴν παραμονήν.

Ἀπὸ βαθείας πρώτης ὁ πιστὸς λαὸς συναθροίζεται εἰς τὸν ναὸν προπαρασκευάζων τὴν ἐνθουσιώδη ὑποδοχὴν. Τῆς προσεγγίσεως τοῦ ὄρθρου τελεσθεῖσης, ἐπακολουθεῖ ἐφεξῆς ἡ ἀκολουθία τῶν Μεγάλων Ὁρῶν, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην κατὰ σειράν ἐν τῇ Λειτουργικῇ αὐτῶν μεγαλοπρεπείᾳ διότι ἐκάστη τούτων ἔχει πλήρη τὸν τύπον καὶ τὴν σεμνοπρέπειαν τοῦ πρῶτου μέρους τῆς ἱερᾶς λειτουργίας (τῆς οὐκ ὀρθῶς λεγομένης λειτουργίας τῶν Κατηχομένων). Μετὰ τὴν τελετολογίαν τῆς Α' ὥρας ἐψάλλετο ἄνευ διακοπῆς ἡ Γ' ὥρα, εἶτα ὁμοίως ἡ Δ' καὶ ἡ Θ'. καὶ μετὰ τὴν Θ' ὥραν ὁ Μέγας Ἐσπερινὸς μετὰ τῆς μεγαλοπρεποῦς καὶ κατανκτικωτάτης λειτουργίας τοῦ Μεγ. Βασιλείου, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ἐγένετο τὸ βάπτισμα τῶν πρὸ καιροῦ μὲν Κατηχομένων, ἤδη δὲ φωτιζομένων καὶ πρὸς τὸ βάπτισμα ὀρμίων καὶ ἐτοίμων.

Τοῦ βαπτίσματος δὲ τῶν νεοφωτιστῶν τελεσθεῖντος ἢ τε Ἐκκλησία καὶ τὸ ἐκκλησίασμα προσελάμβανον φαιδρὰν ἑορταστικὴν ὄψιν, λυσιμονούντων τῶν νεοφωτιστῶν μετὰ τὴν νεάν στολήν τὴν μετὰ τὸ βάπτισμα καὶ λαμπραδηφούρων πάντων. Οὕτω δὲ ἡ χαρὰ τῆς ἐπι γῆς ἐκκλησίας συνεκρινάτο μετὰ τῆς χαρᾶς τῶν ἐπουρανίων, περὶ ἧς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἶπε: «χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι». (Λουκ. ΙΕ', 10).

Ἐπειδὴ δὲ, κατ' ἀρχαίαν Ἀποστολικὴν διάταξιν, ὑπεβάλλοντο εἰς νηστειὰν ὁ τε βαπτίζων καὶ ὁ βαπτιζόμενος καὶ ἄλλοι τῶν οικείων, ὡς ὀρίζουσι αἱ Διαταγαὶ τῶν Ἀποστόλων, λέγονσαι: «Πρὸ δὲ τοῦ βαπτίσματος προνηστευσάτω ὁ τε βαπτίζων καὶ ὁ βαπτιζόμενος καὶ εἰ τινες ἄλλοι δύνανται κελεύσεις δὲ νηστεῦσαι τὸν βαπτιζόμενον πρὸ μιᾶς ἢ δύο» (Διαταγαὶ τῶν 12 Ἀποστόλων VII. 4), διὰ τοῦτο, κατὰ τὴν

ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΠΕΡΙ ΠΑΠΑΔΟΚΡΑΤΙΑΣ

Τὸ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Νέας Φόρμιγγος» κύριον ἄρθρον περὶ τῆς ὑπὸ κληρικῶν τιῶν μαγειρευομένης **παπαδοκρατίας**, ὡς παρὰ φίλων ἀμερολήτατον μανθάνομεν, ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν πολλῶν, οἵτινες οὕτως ἢ ἄλλως ἐκλαμβάνουσι ξένους εἰς αὐτοὺς πότους καὶ προθέσεις, ἀναλόγως τῶν συμφερόντων ἐκάστου καὶ τῆς ἀμβλείας ἢ ὀξείας ἀντιλήψεως αὐτοῦ. Ἐπιθυμοῦντες ὁμῶς συζητήσῃν λογικῶς, σθησιζομένην οὐχὶ ἐπὶ ἀέθρων καὶ ὑδάτων, ἀλλ' ἐπὶ ἐδάφους στερεοῦ καὶ ἀκινήτου, ἀνοίγομεν εἰς αὐτὴν τὰς στήλας τῆς «Νέας Φόρμιγγος», δεχόμενοι πᾶσαν οὐραρὰν καὶ εὐπρεπῆ διατριβὴν, εἴτε ἀνασκευάζουσιν τὰς ἰδέας ἡμῶν, εἴτε ἐπικυροῦσιν αὐτάς. Καὶ τοῦτο, διότι ἐπιθυμοῦμεν ἀνάπτυξιν τοῦ θέματος τούτου καὶ εὐρύτητα συζητήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν δεόν νὰ διαχυθῆ ἅπλετον φῶς παρ' ἀνθρώπων ἀμερολήπτων. Ἀλλὰ θὰ ἐπιτραπῆ ἡμῖν ν' ἀρνηθῶμεν τὸ προσὸν τῆς ἀμεροληψίας εἰς ἐκείνους, οἵτινες ὄλην τὴν ἰδέαν τῆς παπαδοκρατίας ἐγκλείουσιν ἐν τῇ ἀθροίσει χαρτονομομάτων ἄνευ κόπου, ἄνευ τῆς μεταδόσεως τῶν μέσων ἐκείνων, ἅτινα ἀγιάζουσι τὸν χριστιανόν, εἰς οὐρανόθεν μακαρίαν ἐπαναπαυόμενοι. Τί σημαίνει **παπαδοκρατία**, οἱ φρόνιμοι κάλλιστα ἐννοοῦσιν. Καὶ τῶν φρονίμων τούτων εὐχαρίστως θὰ δεχθῶμεν γνώμας, ἀλλ' οὐχὶ λαθροβίους καὶ ὑπὸ προσωπίδα. Ἐκτὸς ἂν τὴν προσωπίδα τῆς 28 Ἰανουαρίου—ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἔκαμε τὴν ἐμφάνισίν του ὄργανόν τι τῶν περὶ τὴν Μητροπόλιν κύκλων—δικαιολογῆ τὸ ἀπὸ τῆς 23 Ἰδίου ἀρξάμενον Τριῶδιον.

Η ΝΕΩΤΕΡΑ ΜΕΛΟΠΟΙΪΑ

Παρὰ πολλῶν δοκίμων ἱεροψαλτῶν καὶ μελοποιῶν ἀρίστων ἀποστέλλονται ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν μέλη ἐκκλησιαστικῆς ἐμπνεύσεως αὐτῶν. Μεθ' ὅλην τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν νὰ εὐχαριστήσωμεν τοὺς φίλους ἀποστολεῖς, συγχρόνως δὲ καὶ νὰ γνωρίσωμεν εἰς τὸν μουσικὸν κόσμον συνθέσεις καὶ συνθέτας κατὰ πάντα ἀρίστους καὶ δοκίμους, εἰμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ δηλώσωμεν, ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ παραδώμεν τὴν ἡν ἐθήκαμεν ἀρχήν, ἵνα οὐδέποτε καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δημοσιεύωμεν μέλη ἐκκλησιαστικῆς νεωτέρας μελοποιίας. Τοῦτο δὲ, διότι φρονούμεν ὅτι αἱ νεώτεραι μελοποιήσεις οὐδένα ἀπολύτως ἐξυπηρετοῦσι σκοπόν, πλὴν μόνως μιᾶς ἀπλής καὶ ἀσκόπου διασημύσεως. Ἡ «Νέα Φόρμιγγς», κύριον αὐτῆς σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἀπὸ περιορισ-

ἐξέτασιν ἔχον τῶν ζητημάτων τῆς Βυζαντινῆς ἐκκλ. μουσικῆς καὶ τῆς δημόσιας τοιαύτης, θὰ περιορισθῆ ἀσπυρῶς εἰς τὴν ἐκείνῃ δημοσίευσιν ἐκείνων τῶν μελῶν καὶ ζυμῶν ἐξ ἀμφοτέρων, ὅσα ἐξυπηρετοῦσι τὸ πρόγραμμα καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς. Καὶ διὰ τοῦτο μετὰ πάσης εὐχαριστήσεως θὰ φιλοξενῆ ἐν ταῖς στήλαις αὐτῆς πᾶν ὅ,τι δὲν ἀφίσταται τοῦ σκοποῦ τῆς, ἢ ὅπως δὴποτε συμπληροῦν τι τὸ κενόν. Διότι, ὡς θὰ ἀντιλαμβάνονται οἱ μουσικολογικώτατοι φίλοι, ὁ ἀγὼν σήμερον δὲν εἶναι ἀγὼν προτιμήσεως τῶν μουσικῶν ἐμπνεύσεων καὶ μελοποιήσεων τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ μουσικοῦ, ἀλλ' ἀγὼν ὑπάρξεως καὶ ἐπικρατήσεως τῆς κατὰ παράδοσιν γραπτῆν καὶ ἀγραφὴν διασωθείσης ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς γραμμῆς. Εἰς ἕνα δὲ τοιοῦτον ἀγῶνα οὐδὲν συμβάλλει τὸ Δοξαστικὸν τοῦ Α, ἢ τὸ Χερουδικὸν τοῦ Β, εἴτε τὸ «Ἄξιον ἔστιν» τοῦ Γ. Καλὰ καὶ ὠραία καὶ ταῦτα. Σήμερον ὁμῶς, ἐπαναλαμβάνομεν, οὐδένα, μὰ ἀπολύτως οὐδένα σκοπὸν ἐξυπηρετοῦντα, ἐπιτείνουσι μόνον τὸν κινεῶνα, ὅστις ἐπικρατεῖ ἐν τοῖς ναοῖς καὶ τὴν εἰσχωρήσασαν δυστυχῶς ἀταξίαν περὶ πάντα, ὅπως καὶ τὸν κορυζαντιῶνα μουσικὸν ἐκείνον θόρυβον. Ὑπάρχει καιρὸς καὶ διὰ ταῦτα. Ἀλλ' ὁ καιρὸς οὗτος δὲν ἐπέστη ἀκόμη. Ἄς κατορθωθῆ ἡ ἐπικρατήσις ἐνὸς ὁμοιομόρφου συστήματος, ἃς ἐμπειρωθῆ ἡ παράδοσις, ἃς ἐπιδηληθῆ ἡ σεμνὴ καὶ ἀπέριττος ἐκκλ. μουσικὴ γραμμὴ τῶν ἀρίστων δημιουργῶν αὐτῆς, καὶ τότε καὶ αἱ ἐπὶ τὰ ἴχνη πάντοτε ἐκείνων νεώτεραι συνθέσεις θὰ ἔχωσι καὶ αὐτὰ τὴν ὄραν καὶ τὴν θέσιν των. Ἀλλὰ σήμερον αἱ νεώτεραι συνθέσεις τελείως περιττεύουσιν. Καὶ διὰ τοῦς λόγους τούτους παρακαλοῦμεν τοὺς φίλους ἀποστολεῖς νὰ μὴ παρεξηγῶσι τὴν ἀρνησιν ἡμῶν, ἢ τις χάρῃς διόλου νὰ σημαίνῃ ὑποτίμησιν τῆς ἀξίας τῶν ἀποστελλομένων συνθέσεων αὐτῶν, τούναντίον πρέπει νὰ εὐχαριστῆ αὐτοὺς, διότι συντελεῖ εἰς τὴν ἀναχαίτησιν μεγάλου κακοῦ, τὸ ὅποτον τόσον ἰσχυρῶς ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐπιβολῆς καὶ ἐπικρατήσεως τῆς ἀγνῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς.

ΜΙΑ ΘΕΡΜΗ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΙΣΤΗΣ

Ἐπιδοκιμάζομεν πληρέστατα τὰς προσπάθειάς τῶν ἱεροψαλτικῶν ἐκείνων κύκλων, οἵτινες φροντίζουσι διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς θέσεως αὐτῶν. Ἀλλ' ἔχομεν μίαν θερμὴν σύστασιν ν' ἀπειθῶνομεν πρὸς αὐτοὺς. Βεβαίως ἡ οἰκονομικὴ αὐτῶν θέσις πρέπει νὰ βελτιωθῆ, ἵνα οὗτοι, ὀλιγώτερον ἐμπερρόντες, ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν ἀποστασίαν καὶ χοροῦ πληρεστέραν αὐτῶν μουσικῶν ἐμφάνισιν. Θὸ ὁμολογήσωσιν ὁμῶς, ὅτι μόνῃ ἢ βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς τῶν ἱεροψαλτικῶν θέσεως δὲν εἶναι ἀρκετὴ νὰ μεταβάλῃ τὴν θλιβεράν ὁμολογουμένην θέσιν, εἰς τὴν σήμερον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως κατήντησε τὸ ἱεροψαλτικὸν ἐπάγγελμα. Ἐκεῖνο, τὸ ὅποτον πρέπει νὰ πρυτανεύῃ εἰς τὰς σκέψεις αὐτῶν καὶ διὰ τὸ ὅποτον ἔχουσιν ἐπιβεβλημένον καθήκον νὰ ἐργασθῶσιν, εἶναι ἡ ἐκρίσις τῶν κακῶν περὶ αὐτῶν προλήψεων τοῦ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Πρὸς οὐδένα τῶν μὴ καταβαλόντων τὴν συνδρομὴν αὐτῶν θ' ἀποσταλῆ πλεόν φύλλον ἕτερον

κόσμου καὶ ἡ ἀνάψυξις τοῦ γοήτρου, τὸ ὅποτον ἔπρεπε νὰ ἐξασκῆ ἐπὶ πάντων ἡ ἱερότης τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ ἡ καλλιτεχνικὴ αὐτῶν ἀξιοπρέπεια καὶ παράστασις. Τοῦτο δ' ἀκριβῶς ἀντιπάσης θυσίας πρέπει νὰ ἐπιδοθῶσιν, ἐπιδοθῶμενοι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς τέχνης τῶν καὶ προσπαθόντες, ἵνα κατὰ τὰς ἐπ' ἐκκλησιαστικῆς ἐμφάνισιν αὐτῶν φάλλωσιν ὅ,τι ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων διέσωσε καὶ ἔτι οἱ ἀείνωνστοι μουσικοδιδάσκαλοι παρέδωκαν εἰς ἡμᾶς διὰ τῶν κλασικῶν αὐτῶν κειμένων καὶ συνθέσεων. Ἄν δὲν κατορθώσοι νὰ ἐξυψωθῶσιν ἐκεῖ, ὅπου εἰς παλαιότερους χρόνους—οὐχὶ καὶ πολὺ ἡμῶν ἀφίσταμένοις—εὐρίσκειται τὸ ἱεροψαλτικὸν γόητρον, καὶ ἂν δὲν ἀρχαλοθῶσιν εἰς τὴν ἀριωτέραν αὐτῶν ἀνάπτυξιν καὶ ἀναμόρφωσιν ἀπὸ καθαρῶς μουσικῆς, ἐκκλησιαστικῆς καὶ τοπικῆς ἀπόψεως, ματαίως κοπιᾶζουσι καὶ μόνον τὴν κατάκρισιν, ἂν μὴ καὶ τὴν ἀποστροφὴν τοῦ κόσμου θὰ ἔχωσι πάντοτε. Ἀποδιδόντες πολλὴν σημασίαν καὶ ἐκτίμησιν εἰς τὴν φιλομουσίαν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τῶν ὀλιγίστων ἐκείνων καλῶν ἱεροψαλτικῶν, οἵτινες πρωτοστατοῦσι σήμερον εἰς τὴν ἀπὸ μικροῦ ἐκδηλωθεῖσαν μουσικὴν κίνησιν, ἀναμένομεν μετ' ἀγαθῶν ἐλπίδων νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν αὐτῶν τὴν ἀπὸ εὐλικρινδοῦς πρὸς αὐτοὺς ἐνδιαφέροντος ποιουμένην σύστασιν ἡμῶν, διαδεδομένης ἅμα αὐτοῦ, ὅτι ἔχομεν ὄλην τὴν καλὴν διάθεσιν, μέχρις ὑποχρεώσεως φθάνουσαν, νὰ ὑποδοθῆσιν τὰς εὐγενεῖς αὐτῶν προσπάθειάς καὶ ἐνεργείας.

ΜΙΤΡΟΜΑΝΙΑ!

Ἡ δημοσίευσίς τῶν δύο ἐκείνων καταλόγων τῶν διὰ τὰς κενὰς ἐπισκοπικὰς ἑδρας ὑποψηφίων, ἐγένετο ἀφορμὴ, ἵνα ἡ κοινὴ γνώμη ἐκτιμῆσθαι δεόντως ὀλοῖται ἡ ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ τοῦ τόπου ἀρχὴ ἀποδίδει σημασίαν εἰς ἐκείνους, οἵτινες μέλλουσι νὰ ἡγηθῶσι τῶν κατ' ἐλαρχίαν χριστιανισμῶν ποιμνίων. Ὁμολογοῦμεν, ὅτι μετὰ τῶν προταθέντων ὑποψηφίων εἶδομεν ὀνόματα κληρικῶν, πρὸ τῆς ἀρετῆς, τῆς μορφώσεως καὶ τῶν ἐπιρροῶν τῶν ὁποίων ἀποκαλυπτόμεθα. Ἐπίσθου ὁμῶς ὁμολογοῦμεν, ὅτι εἶδομεν καὶ ὀνόματα ἄλλων πάλιν κληρικῶν, οἵτινες, οὐδὲ μίαν κίν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν προσεγγιζόντες ἐπιρροσίαν, εἶναι ζήτημα ἂν θὰ ἦσαν ἀνεκτοὶ εἰς τὰς δι' ἃς ἀροοῖζοντο ἐπισκοπὰς καὶ εἰς τριεσύντης ἀκόμη ἐφημέρους. Διότι, ὅταν εἰς Βασιλικὸς Ἐπίτροπος καταγγέλλῃ, ὅτι εὐρέθησαν κληρικοί, οἵτινες διὰ νὰ προταθῶσιν ὡς ὑποψήφιοι ἐπέκλεψαν τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ, τὸ πρῶτον πλεόν λαμβάνει μορφήν πρωτομανοῦς καὶ ἀκατήτου μιτρομανίας κληρικῶν, διὰ παντὸς θεματοῦ καὶ ἀθεμίτου μέσου ἐπιζητούντων νὰ κεραιώσωσιν ὀλοῦ-ὄλοῦ μίαν ἐπισκοπικὴν ἑδραν, ἵνα αὐτοῖς ἀπὸ περιοριστῆς συντελεσθῆ ἡ πλήσις καὶ τελεία κατάπτωσις τοῦ ὑψηλοτέρου τῶν ἱερατικῶν ἀξιωμάτων! Ὁ Ὑψιστος, γινόμενος ἴσως ἐπὶ ταῖς ἀμαρτίας ἡμῶν, ἃς φοβίση εἰς

ἡμέραν τῆς βαπτίσεως τῶν φωτισμένων ἐνήστευεν ἐν πανηγυρίῳ προσευχῇ ὅλον τὸ πλῆθος τῆς Ἐκκλησίας· διότι πάντες οἱ πιστοὶ ἐθεωροῦντο ἀδελφοὶ καὶ οἰκεῖοι τῶν πρὸς τὸ βάπτισμα παρεσκευασμένων. Ἐκ τούτων καταφαίνεται, ὅτι ἡ ἀσκητὰ πανηγυρὸς νηστεία τῆς παραμονῆς τῶν μεγάλων ἑορτῶν Χριστουγέννων, Θεοφανείων καὶ Πάσχα, ἦτις τηρεῖται μέχρι σήμερον, ἔχει τὸν θεομὸν αὐτῆς καὶ τὴν διάταξιν, ἕνεκα τοῦ βαπτίσματος τῶν Κατηχομένων.

Μετὰ τὸ βάπτισμα τῶν νεοφωτιστῶν, ὅπου ἐγένετο περὶ τὴν ἐσπέραν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ἰε-

ροσολύμων Κύριλλος ἐν τῇ Α'. Μυσταγωγικῇ Κατηχήσει λέγων: «Φέρε ταῦτα ὑμᾶς (τοὺς νεοφωτιστοὺς) ἀκριβῶς παιδεύσωμεν, ἵνα εἰδῆτε τὴν ἐμφασιν τὴν πρὸς ὑμᾶς κατ' ἐκείνων γεννημένην τοῦ βαπτίσματος τῆς ἐσπέρας». (Κατ. Μυστ. Α'. 1). τῆς νυκτὸς ἦδη ἐπελευθύνθη, ἠρχίζετο φαίδρος ἡ παννυχὶς τῆς Μεγάλης ἑορτῆς, οὕτως ὡστε περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐφάλλετο ὁ ἑσπέραιος ἐκείνος ὕμνος: «Ἀεὶτε ἴδωμεν πιστοί, ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός...» καὶ περὶ τὴν ἀλεκτοροφονίαν ὁ ἀγγλικὸς ὕμνος: «Δόξα ἐν ἱερίστοις Θεοῖς, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία...» (Λουκ. β'. 14). Τὴν δὲ

προϊάν, τελεσθεῖση τῆς Λειτουργίας, ἐκοινωνοῦν τῶν ἀρχόντων μυστηρίων οἱ νεοφωτιστοὶ μετὰ τῶν λοιπῶν πιστῶν, ὅτι πλεόν εὐάετο ἡ νηστεία.

Ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀγαλλίασις τῆς ἑορτῆς διήρκει καθ' ὅλον τὸ δωδεκαήμερον, λευγεμονοῦντων τῶν νεοφωτιστῶν, μέχρι τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων· καθότι τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἐλογίζετο ὡς μίᾳ ἀδύσκοπος ἑορτῆ, διὰ τοῦτο καὶ ἦτο ἡ νηστεία τῶν παρεπιπτοῦσων ἡμερῶν τῆς Τετάρτης καὶ τῆς Παρασκευῆς, τὸ μεταίχιμα δὲ τῆς δωδεκαήμερου ἑορτῆς ἦτο ἡ ἡμέρα τῆς κεραιότης τοῦ Ἰησοῦ

τὸ καλὸν πάντα καὶ δὴ ἐκείνους, οἵτινες ἐν τῇ ἀκατασχέτῳ μιτρομανίᾳ αὐτῶν, ἀγνοοῦσιν ὅτι ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος εἰπὼν: «*Εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ*» (Πρὸς Τιμόθ. Α', Γ', 1), ἐδίδαξεν, ὅτι τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα δὲν εἶναι πρυτανεῖον ἀγρήστον κληρικῶν, οὐδὲ μέσον ἐπιτυχίας ταπεινῶν φιλοδοξῶν, ἀλλ' ὅτι εἶναι ἔργον, ἔργον ὑψηλόν, δεόμενον ἐργατῶν κατ' ἄμφω ἀξίων τῆς κλήσεως αὐτῶν, πλήρη δὲ συνειδήσιν καὶ συναίσθησιν ἐχόντων τῆς βαρύτητος καὶ τῆς ὑψηλῆς σημασίας, ἣν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀποδίδει ἀπὸ αὐτῶν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων εἰς τὸ τοῦ Ἐπισκόπου ἀξίωμα.

ΝΕΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἡ «Νέα Φορμιγξ» μετὰ χαρᾶς μεγίστης ἀναγγέλλει τὴν ὑπὸ τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἐκλογὴν ὡς καθηγητοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τοῦ ἐκ τῶν δισηθύντων αὐτῆς κ. Ἐμμ. Πεζοπούλου. Ἡ ἀρτία καὶ ὑγιὴς φιλολογικὴ μόρφωσις τοῦ κ. Πεζοπούλου, συνδυαζομένη πρὸς τὴν φήμην, ἣν καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος μεταξὺ τῶν κορυφαίων φιλολογικῶν κύκλων ἀπὸ πολλοῦ ἔχει ἀποκτήσει, ἐπέβαλλον, ἵνα πρὸ πολλοῦ τὸ Κράτος χρησιμοποίησιν αὐτὸν ἐν τῷ ἀνωτάτῳ αὐτοῦ ἐκπαιδευτικῷ ἰδρυματι. Καὶ εἶναι εὐτύχημα, ὅτι χρησιμοποιεῖται τοσοῦτον ἐπικαίρως σήμερον ὁ κ. Πεζοπούλος ἐν τῇ ἔδρᾳ ταύτῃ τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἔχομεν ἀκράδαντον τὴν πεποιθησιν, ὅτι πολλὰ καὶ ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας θὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν καὶ τὴν καθόλου ἐπιστήμην. Τοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος τοῦ διορισμοῦ τοῦ κ. Πεζοπούλου ἐκδοθέντος ἤδη, τάχιστα οὗτος θὰ κἀμῃ ἐναρξῆν τῶν παραδόσεων αὐτοῦ.

(ὀγδόη ἀπὸ τῆς γεννήσεως). Τὴν ἐπομένην τῆς ἐορτῆς τῆς Περιτομῆς ἤρχιζον τὰ προεόρτια τῆς ἐορτῆς τῶν Θεοφανείων, κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ὁποίας ἐπανελαμβάνετο ἡ αὐτὴ σειρά τῶν τελετῶν, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐορτῇ τῶν Χριστουγέννων ἦτοι, ἡ τελετὴ τῶν Μεγ. Ὁρῶν κατὰ σειράν, ἡ τελετὴ τοῦ Μεγ. Ἐσπερινοῦ, τῆς Λειτουργίας τοῦ Μεγ. Βασιλείου καὶ τοῦ βαπτίσματος τῶν φωτιζομένων κατὰ τὴν ἐσπέραν, ἀγιαζομένου τοῦ ὕδατος ἐν τῷ Βαπτιστηρίῳ. Τῆς νυκτὸς δὲ ἐπελθούσης, ἤρχιζεν ἡ παννυχίς, μετ' ἣν ἡ Λειτουργία, ἡ Κοινωνία κλπ. καὶ τέλος ἡ τέλεσις τοῦ Μεγ. ἀγιασμοῦ εἰς τὴν ἐν τῷ προαλίῳ τοῦ ναοῦ πηγὴν, τὴν καλουμένην *Φιάλην*, καὶ ἐκ τοῦ ἀγιασθέντος ὕδατος ἀπεκόμενον οἶκαδε πάντα οἱ παρόντες. Ἐν Ἀντιοχείᾳ, φαίνεται, ὁ ἀγιασμός οὗτος ἐγένετο πρὸ τῆς Θεῆς Λειτουργίας περὶ τὸ μεσονύκτιον (ὡς παρ' ἡμῖν σήμερον ἡ ἀνάστασις τοῦ Πάσχα) ὡς τοῦτο μαρτυρεῖ ὁ θεὸς Χρυσόστομος, λέγων: «*Διὰ τοῦτο καὶ μεσονυκτικῶς κατὰ τὴν ἐορτὴν ταύτην (τῶν Θεοφανείων) ἅπαντες ὑδρευόμενοι, οἶκαδε τὰ νάματα ἀποτίθενται, καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ὁλόκληρον φυλάττουσι, ἅτε δὴ σήμερον ἀγιασθέντων τῶν ὕδατων*» (Χρυσ. Ὁμιλ. εἰς τὸ τοῦ Σωτ. Βάπτισμα).

Ἡ ἐπομένη τῶν Θεοφανείων ἡμέρα ἐπανηγυρίζετο πρὸς τιμὴν τοῦ τελεσιουργήσαντος τὸ βάπτισμα τοῦ Κυρίου ἐν τῷ Ἰορδάνῃ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ Προδρόμου.

6) Μείωσις τῆς λαμπρότητος τῶν τελετῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν μέχρι τοῦ Θ'. αἰῶνος. Πέραν δὲ τοῦ Θ'. αἰῶνος, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ διακοπὴ τοῦ βαπτίσματος τῶν κατηγουμένων, ἅτε εἰσαχθέντος γενικῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ καιρικαὶ περιστάσεις, ἦτοι, τὸ σχίσμα μεταξὺ Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας, αἱ ἐπελθούσαι ἐκ τούτου δογματικαὶ συζητήσεις, τὰ δεινὰ τῶν Σταυροφοριῶν, ἡ κατάλυσις τῆς Ἀνατολικῆς Αυτοκρατορίας ὑπὸ τῶν Λατίνων, ὁ ὑπ' αὐτῶν διωγμός τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, τὰ ἐπακολουθήσαντα δεινὰ τοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας κλπ. ταῦτα πάντα συνετέλεσαν εἰς τὴν

μείωσιν καὶ ἐξασθένησιν τῆς πρὸ τοῦ Γ'. αἰῶνος μεγαλοπρέπειας τῶν τελετῶν τῶν μεγάλων ἐορτῶν καὶ ἐν γένει τῆς λατρείας, ἣν ἐθαύμασαν ποτε οἱ ἐκ Ρωσσίας εἰς Βυζάντιον ἀπποσταμένοι, καὶ ἦτις προσείλκυσε, κατὰ τὴν παράδοσιν, τοὺς Ρώσους εἰς τὸν Ὀρθόδοξον Χριστιανισμόν.

Ἀλλὰ τῶν ζοφερῶν ἐκείνων τῆς δουλείας χρόνων, οἵτινες ἀπῆλθον τὴν τέλει τῆς λατρείας τῶν ἐορτῶν ἐν κρυπτῷ καὶ ἐν καιρῷ νυκτὸς ἀνευ ἐπιδείξεως, παρελθόντων, καὶ τοῦ φόβου τῶν διωκτῶν ἐκλιπόντων, νῦν, ὅτε οἱ σὺν Θεῷ εὐδοκοῦντι ἐλευθερωθέντες ζῶμεν ἐν τῷ Κ' αἰῶνι, αἰῶνι τῶν φάτων, νῦν λέγομεν, ποῖος ὁ λόγος νὰ ἐξακολουθῶμεν τελοῦντες τὴν ἀκολουθίαν τῶν Μεγάλων Ὁρῶν καὶ τοῦ Ἐσπερινοῦ τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων ἐν καιρῷ νυκτὸς, ὡς ἐν κρυπτῷ, ὥσει αὐτὰ ἦσαν νυκτερινὰ ἀκολουθίαι, ἐνῷ τοῦναντίον εἶναι ἀκολουθίαι τῆς ἡμέρας, καθὼ ὅραι τῆς ἡμέρας; Ὅποιαν μεγαλοπρέπειαν δὲν θὰ ἐλάμβανον καὶ νῦν, εἰὰν ἐφάλλοντο ἐν πλήρει ἡμέρᾳ, ὡς ψάλλονται ἐν ἡμέρᾳ αἱ ὄραι τῆς Μεγ. Παρασκευῆς, καὶ μάλιστα ἀφοῦ αἱ μὲν τῆς Μεγ. Παρασκευῆς ὄραι εἶναι πένθιμοι, καὶ ἀρμόζουσι μᾶλλον τῇ πενήθιμῳ νυκτὶ, αἱ δὲ τῶν Χριστουγέννων καὶ Θεοφανείων εἶναι χαρμόσυνοι! Ἡ ποία ἐπὶ πλεόν μεγαλοπρέπεια δὲν θὰ προσεγίνετο, εἰὰν καθιεροῦτο νὰ ἀναβάλληται τὸ βάπτισμα τῶν τυχόν ἐντὸς τῶν ἡμερῶν τῆς Τεσσαρακοστῆς γενωμένων παιδιῶν, καὶ νὰ βαπτίζωνται ταῦτα ἐν τῷ Ναῷ μετὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Μεγ. Ἐσπερινοῦ τῆς παραμονῆς τῶν ἐν λόγῳ Μεγ. Ἐορτῶν, κατὰ τὴν παλαιότεραν τάξιν τῶν φωτιζομένων; οὕτως ὥστε νὰ καταφαινῆται ἐπικαιρὸς καὶ ὁ τῆς ἐορτῆς λειτουργικὸς ὕμνος «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσαθε. Ἀλληλουῖα», καὶ μὴ φαίνεται, ὡς νῦν, ἀκαιρὸς ἀναχρονισμός;

7) Σχόλιον.

Εἶναι καιρὸς νὰ κατανοηθῇ ὑπὸ πάντων τῶν πιστῶν, ὅτι δὲν εἶναι πρῶτον, ἵνα τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος, καθὼ μυστήριον, διακομφηθῆται τελοῦμενον, ὡς νῦν τελεῖται, κατ' οἶκον, ἀλλ' ὅτι δέον νὰ τελεῖται κανονικῶς ἐν τῷ ναῷ, καθὼς ὀρίζει ὁ 59 κανὼν τῆς Ἑ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Τὸ μικρὸν βρέφος οὐδένα διατρέχει κίνδυνον, εἰὰν κομισθῇ ἐν προφυλάξει εἰς τὸν ναόν, ἵνα βαπτισθῇ. Εἶναι καιρὸς νὰ παύσωσιν αἱ ἀδικαιολόγητοι αἰτιολογίαι. Εἰς τὸ Ζάπτειον τάχα, εἰς τὸν Βασιλικὸν κήπον, καὶ ἀλλοχοῦ μετακομιζόμενον μετὰ τὸ λικνοειδὲς ἀμαξάκι του οὐδένα διατρέχει κίνδυνον, καὶ εἰς τὸν ναὸν μετακομιζόμενον διὰ νὰ λάβῃ τὸ λουτρὸν τῆς παιγγενεσίας καὶ ἀναγεννήσεως; θὰ διατρέξῃ τὸν κίνδυνον νὰ κρολογησῇ; Ἐὐλα ταῦτα καὶ γραῶδαις φλυαρίαι, ὅζουσαι ἀνοσιότητος καὶ ἀνευλαβείας.

Αἰδεσθῶμεν τοῦλάχιστον τὴν ἐν προκειμένῳ εἰσέβειαν τῶν ἑτεροδόξων Διαμαρτυρομένων, οἵτινες κατὰ κανόνα τελοῦσι τὸ βάπτισμα τῶν ἑαυτῶν τέκνων, ἐν τῷ ναῷ, καίτοι γε οὐ βαβαπτίζουσιν, ἀλλὰ θαντίζουσι, καὶ μόνον ἐν ἀνάγκῃ βαπτίζουσι κατ' οἶκον.

Ἐὰν ἐπιμένῃ τις νὰ μεταβαίῃ ἡ Ἐκκλησία ἀνευ ἀνάγκης εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ διὰ τὸ βάπτισμα τοῦ τέκνου του, τότε διατὶ νὰ μὴ καθορίσωμεν νὰ μεταβαίῃ καὶ ἡ Θεία εὐχαριστία πρὸς κοινωνίαν τῶν ἐν τῷ οἴκῳ; Θὰ εἴπῃ τις; μήπως τοῦτο δὲν γίνεται ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν; Μάλιστα γίνεται μὲν ἐν ἀνάγκῃ δέ. Ὅπως λοιπὸν ἡ Θεία Κοινωνία μεταφέρεται κατ' οἶκον μόνον ἐν ἀνάγκῃ ἐπὶ ἀσθενῶν, οὕτω καὶ τὸ Βάπτισμα δύναται νὰ τελεῖται κατ' οἶκον μόνον ἐν ἀνάγκῃ ἐπὶ ἀσθενῶν (ὡς τὸ πάλαι, τὸ κληρικὸν Βάπτισμα). Ἄν λοιπὸν τὸ μεταφέρειν τὴν Θείαν Κοινωνίαν κατ' οἶκον ἀνευ ἀνάγκης εἶναι ἀνάρμοστον καὶ ἀνόσιον, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τὸ μεταφέρειν τὴν Θεῖαν Κολυμβήθραν κατ' οἶκον ἀνευ ἀνάγκης εἶναι ἐπίσης ἀτοπον καὶ ἀνευλαβές.

Ταῦτὸ ὁμιτέον καὶ περὶ τῶν λοιπῶν Μυστηρίων.

Τόπος τῆς τελέσεως τῶν ἱερῶν Μυστηρίων εἶναι ὁ ναός, ἢ τοῦλάχιστον εὐκτήριος οἶκος

(Κανὼν λα' καὶ νθ' τῆς Ἑ' Οἰκουμ. Συνόδου). Ἡ ἀνάγκη μόνον δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν τέλει αὐτῶν καὶ ἀλλαγῶν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἀνάγκη.
Ἀρχιμ. Ζαχαρίας Α. Λιανᾶς

**ΟΛΙΓΑΙ ΛΕΞΕΙΣ
Εἰς ΜΝΗΜΗΝ ΦΩΚΙΩΝΟΣ Δ. ΒΑΜΒΑ**

Συμπλήρου σχεδὸν τὴν ἐνάτην δεκάδα τῶν ἐτῶν τῆς ἐπι γῆς ζωῆς, ἀποθηνήσκων μακρὰν τῆς κοινωνίας, σχεδὸν λησιμονημένος ὑπ' αὐτῆς, μόλις ζῶν, ἐν τῷ Γηροκομείῳ, ὁ Φωκίων Δημητρίου Βάμβας. Ἐννενηντα σχεδὸν ἐτῶν βίος, ὅταν ἐπ' ὤφελειν τοῦ πλησίον διανύηται, νομίζω ὅτι δικαιοῦται νὰ τύχῃ μνείας εὐμενοῦς ἐν τόποις, καὶ καθήκον εἰς τὸ καθήκοντος τὸν εὐσεβῆ τηρητῆν ἐκπληρῶ γράφωμ τὰς ὀλίγας ἐν τῷ φυλλάδιῳ τούτῳ λέξεις. Εἰς τὸν μακρὸν τοῦ Φωκίωτος Βάμβας βίον ἐμβλέπω τὸν τύπον ἀγαθοῦ καὶ χρηστοῦ πολίτου, χριστιανοῦ εὐσεβοῦς, ὡς τοιοῦτου δὲ καὶ υἱοῦ φιλοστόργου γενωμένου, καὶ φιλοστόργου ἀδελφοῦ καὶ φίλου πολυτιμητοῦ.

Νάξιος ἀνὴρ—εὐγε τῆς εὐφυΐας, ἤθελεν εἰπεῖ, εἴπερ ἔζη νῦν, ὁ τοῦ Νικοδήμου τοῦ ἀγιορείτου, ναξίου καὶ αὐτοῦ, ἐγκωμιστῆς. Ἀλλ' ὁ πατὴρ τοῦ Βάμβας Δημήτριος Βασιλείου Καμίνης ἐγεννήθη ἐν Ἰδρω, ἡ δὲ μήτηρ Εἰρήνη Κουβαριτάκη ἐν Κρήτῃ, καὶ ὁ γάμος τῶν δύο τούτων ὑπάρξεν, τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατὰ βαρβαρῶν νέας καὶ μακρᾶς ἐποποιίας τοῦ ἔθνους ἄγαν δοκιμασθεῖσιν, ἐτελέσθη ἐν Θήρᾳ, τῇ 1 Ἰουνίου 1831, ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης Ἀμβροσίου ἱερομονάχου τοῦ Γαβαλλᾶ, καθὰ βεβαιεῖ τὴν παρουσία προσηρημένον πιστοποιητικόν. Ἀλλ' ὁ Φωκίων Δ. Βάμβας ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1833 ἐν Νάξῳ.

Ὁ πατὴρ τοῦ Βάμβας Δημήτριος ἠγωνίσθη ἐπὶ πέντε ἐτη, κατὰ τὰ ἐπίσημα ὑπ' ἔμφιν μου γράμματα, τὸν γενναῖον καὶ θαυματουργὸν θαλάσσιον ἀγῶνα, ὑπὸ τοῦ ἐνδόξου ναυάρχου Σαχίνην Γεώργιον καὶ Μισοῦλην Ἀνδρέαν, πολλάκις οὐδὲ τὸν προσφερόμενον αὐτῷ μισθὸν δεχόμενος. Ὁ δὲ πατὴρ τῆς μητρὸς ὁ Γεώργιος ἐπεσε μαχόμενος ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς Κρήτης, ἐν Ἀκρόφι, μετὰ πέντε ὀ' ἐτη ἐφρονεῦθη καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Γεωργίου, κατὰ τὴν ἐν Φραγκοκαστέλλῳ τῆς Κρήτης μάχην. Ἐγγονος καὶ υἱὸς πολεμιστῶν ὁ Φωκίων, ἔχων ἰσως δικαίωμα νὰ ζητήσῃ προστασίαν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, πᾶσαν ἀπέστρεψεν ἄγρην δημοσίας θέσεως, ἀφοῦ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ φρονιμώτερον ἔχρινε νὰ ἐκπαιδεύῃ τὸν υἱὸν καὶ παρασκευάσῃ εἰς στάδιον ἐμπορικόν.

Ἐδιδάχθη ἐν Σύρῳ τὰ γυμνασιακὰ μαθήματα, τῶν μαθηματικῶν κυρίως καὶ φιλοσοφικῶν καὶ τῆς ἱστογραφίας γενόμενος ἐμπειρὸς, διδαχθεὶς δὲ καὶ κατ' ἴδιαν τὴν γαλλικὴν, τὴν ἀγγλικὴν, καὶ τὴν ἰταλικὴν. Τὰ ἐν τῷ γυμνασίῳ σπουδὰς συμπληρώσας, εἰσῆχθη εἰς τὸ ἐν Σύρῳ μέγα κατὰ τὴν ἰστανικήν ἰωάννου Ροδοκανάκη, καὶ πολλὸν χρόνον εἰργάσθη ὡς διευθυντῆς αὐτοῦ, καθὰ μανθάνω, μὴ θελήσας, καίτοι πολλάκις ὑπὸ φίλων ἐμπόρων προσεκλήθη, νὰ μεταβῇ εἰς Εὐρώπην. Ἐμενε πλησίον τῶν δύο ἀδελφῶν, τὰς ὁποίας καὶ περιέβαλε καὶ ἐπροίκισε, πλησίον τῶν ἀγαπωντων καὶ τιμώντων αὐτόν, ἐν ἐλευθέρῳ πατρὶδι, ἢ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἠγωνίσθησαν καὶ ὁ πρὸς μητρὸς πάππος αὐτοῦ, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, οὗτος μὲν διὰ θαλάσσης, ἐκείνος δ' ἐν τῇ ξηρᾷ. Καὶ συνεχῶς ἐδόξηται, καθ' ὅσον ἠδύνατο, χρηματικῶς, ὁ Φωκίων δυσπραγοῦντας αὐτοῦ φίλους καὶ γνωρίμους.

Οἱ ὑπ' αὐτοῦ συνεχῶς εὐεργετούμενοι ἀπεκάλουν αὐτὸν νέον Ἰωάννην Ἐλεήμονα, ὁ δὲ νέος ἐλεήμων ἠλέησε καὶ ἐκεῖτον καὶ τὴν ἀδελφὴν Ἀθηνᾶν, ἐπτά ἐτη πρὸ τοῦ θανάτου, δωροδοκῶν εἰς τὸ Γηροκομεῖον πεντακισχιλίαις δραχμαῖς,

“ΜΕ ΓΕΛΑΣΑΝΕ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ...”

Δημῶδες ἐπιτραπέζιον Ἀρτης (Ἠπείρου)

Κατ' ἀπαγγελίαν Ἰ Πηνελόπης Δοῦγκαν Ἦχος ᾠ Πα Χ

Με γε λα σα νε ε ε τα που ου
 λια α 9 α α αχ της α α α
 α α α νι ζη η ης τ' ο η δο ο ο νια
 α α α οχ με γε ε ε λα α α σαν οη
 α α α α α α αι με γε λα α σαν
 κη η μου ου ου ου ου ου χ κη η μου ου ου ει
 πα α νε

Τὸ αὐτὸ καὶ εἰς Εὐρωπαϊκὴν παρασημαντικὴν
Largo

Με γέ λα σα νε τὰ που
 λὰ Ἀχ της ᾠ
 νοι ξης τ' ᾠη δο νια
 Ἀχ με γέ λα σαν
 Ἀτ με γέ λα σαν
 κη μου χ κη μου ει πα
 νε

Μὲ γέλασανε τὰ πουλιά, τῆς ἄνοιξης τ' ἀηδόνια,
 Μὲ γέλασαν κὴ μουλανε πῶς δὲν μὲ πέρνει ὁ χάρος.
 Βάνω, φτιάνω τὸ σπιτί μου καὶ τὸ πυργοψηλόνω,
 Κάνω τῆς πόρτες μάλαμα, τῆς σκάλες ἀσημένιες,
 Στὸ παραθύρι κάθομαι, τὰ πέλαγ' ἀγναντεύω,
 Τὰ πέλαγα καὶ τὰ νησιά κι' ὅλα τὰ κορφοβούνια
 Βλέπω τοὺς κάμπους πράσινους, καὶ τὰ βουνὰ γαλάζα,
 Βλέπω τὸ χάρο πῶρχειται καὶ κάθομαι καὶ κλαίω,
 Κλαίω ὁ δόλιος τὰ νειάτά μου καὶ τὴν παληγαριά μου,
 Μὲ κλαίει ἡ μάνα τὸ πρῶτ' κι' ἡ ἀδελφὴ τὸ βράδυ.

Παροράματα. Εἰς τὸ κείμενον τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ δημοσιευθέντος δημῶδους ᾠσματος «Ἀννούλα ἢ Σαρακατσάνισσα» διορθωτέα τὰ ἐξῆς σφάλματα: Ἀντὶ ἠγαπάνε γο. ἀγαπάνε. Ἀντὶ μπαζοβγαίνουν γο. μπαϊζοβγαίνουν. Ἀντὶ φτειισε γο. φτειασε. Ἐν τῷ αὐτῷ ᾠσματι παρελείφθη νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐγράφη κατ' ἀπαγγελίαν τῆς Ἀδος Ἑλλης Μαργαρίτου ἐκ Συγκiας τῆς Κορινθίας.

φτωχικὸν περίσσευμα μακροχρονίου τιμίας ἐμπο-
 ρικῆς ἐργασίας, τὴν ὁποίαν ἐνεκοιλώθη, φαίνε-
 ται, ἐπὶ σκοπῇ νὰ καταστῇ χρήσιμος καὶ εὐερ-
 γητικὸς τοῖς ὁμοίοις αὐτῇ· διὰ τοῦτο ἴσως ἀπρη-
 νήθη διὰ βίου τὸν βίον τὸν ἔγγαμον. Εἰς τοῦτο δὲ
 βεβαίως ἐνεψύχου συμβουλευθῶν τὰ δέοντα γερα-
 ρὸς ἀνὴρ, ὁ διδάσκαλος καὶ μοναχὸς καὶ πρε-
 σβύτερος Ἀρσένιος ὁ ἐξ Ἠπείρου, ἐδόμοιχοντα
 καὶ ἐπὶ ἀκριβῶς ἐτῆ ζήσας καὶ θανὼν ἐν Πάρῳ
 τῇ 30 Ἰανουαρίου 1877. Ἐπιστολαὶ πρὸς πενή-
 κοντα γεγραμμέναι ἐτῶν παραινοῦσι τὸν Φωκί-
 ῶνα πῶς πρέπει νὰ ζήσῃ ἐν τῇ κοινῳίᾳ, μερί-
 ζων τὸν μισθὸν αὐτοῦ (413 κατὰ μῆνα δραχμάς)
 μεταξὺ ἑαυτοῦ, τῆς οἰκογενείας, καὶ τοῦ πλησίον,
 εἰς δὲ ἐρώτησιν τοῦ Φωκίῶνος, ὁ Ἀρσένιος
 ἀπήντησεν τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1873 «Δὲν ἔμπορῶ νὰ
 σοὶ ἐπιφορτίσω ἀριθμὸν καὶ ἔρον τῆς ἐλεημοσύ-
 νης, ἀλλὰ φέρω εἰς τὴν μνήμην σου τὸ θεῖον
 ἱερὸν ρητὸν ἔλεει καὶ εὐεργετῆ τὸν πλησίον σου
 καθὼς ἂν εὐρίσκη ἡ χεὶρ σου». Τοῦτο ποιεῖ καὶ
 ζῆσαι».

τοὺς τεταχμένους καιροῦ, αἰνῶν' οὐ ἔνευα καὶ τὴν
 ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν ἐξέμαθε, καλλιεργήσας
 αὐτήν, ὡστε ἦν διδάσκαλος αὐτῆς, καὶ ζωγράφος
 ἀριστος ἐγένετο.
 Ἴνα δὲ λίπη καὶ τῆς τοιαύτης ἐνασχολήσεως
 αὐτοῦ καὶ σπουδῆς ἴχνη, δύο ἱκανῶς εὐσελιδά
 βιβλία ἐξέδωκεν, ἰδίως αὐτοῦ συνθέσει περιέ-
 χοντα, τὴν «Κυψέλην» καὶ τὸ «Ρόδον τὸ ἀμά-
 ραντον» — ἐκτὸς ἄλλων μικροτέρων ἐν ἐφημε-
 ρίσι καὶ φυλλαδίοις. — Συνθέματα δὲ ἰδία πολλό-
 τατα ἀφῆκε παρὰ τῆ σεβαστῆ ἀδελφῆ αὐτοῦ Ἀθη-
 νᾶ, χήρᾳ τοῦ ἐπὶ πολυετίαν ἐν Πειραιεὶ χρηματί-
 σαντος ἱεροψάλτου Νικ. Παπαγιάννου. Χαρακτη-
 ριστικόν, ὅτι ἐν τινι σημειῶσει ἐξέδων αὐτοῦ γρά-
 φει καὶ 30 κατὰ μῆνα δρχ. διὰ βιβλία, ἔπε-
 ἀποτελεῖ διὰ τριάκοντα ἐτῆ ὑπὲρ τᾶς δεκακισχι-
 λιάς δραχμάς. Ὁμολογῶ ὅτι οὐδὲ πρὸς τὸ δέκα-
 τον τῆς ποσότητος ταύτης ἀντιστοιχεῖ ἡ ἀξία
 τῶν περισωθέντων βιβλίων τοῦ ἀειμνήστου Φω-
 κίῶνος. Ἀλλ' οὐτ' ἐπηγγέλλετο τὸν λογιώτατον,
 καίτοι τιμῶν τὰ γράμματα, καίπερ λατρεύων τὴν
 ἱεράν μουσικὴν, καίπερ ὑπηρετήσας αὐτῇ. Ἠγά-
 πησε τὸν Θεόν, ἠγάπησε τὸν πλησίον, ἔσον ἡδύ-
 νατο, ἔσον ἐνόει καὶ ἀντελαμβάνετο τὸ τε καθῆ-
 κον καὶ τὸν κκατλληλότερον τρόπον τῆς ἐκπλη-
 ρώσεως αὐτοῦ. Καὶ ἐφύλαξε τὸν θεῖον νόμον
 μετὰ τινος φανατισμοῦ. Μοὶ διηγήθησαν ὅτι,
 κατὰ τινὰ δίκην ἐν Σύρῳ, πρὸ πολλῶν ἐτῶν, κλη-
 θεὶς μάρτυς καὶ καθῆκον ἔχων νὰ δεχθῆ ἔρκον,

ἀνέπτυξε τοσοῦτον ἔκτενω; ἀλλὰ καὶ πειστικῶς
 τὴν κατὰ τοῦ ἔρκου διδακτικίαν τῶν ἀγίων πα-
 τέρων, ὡστε νὰ συγκατατεθῇ ὁ τότε ποσέδρος
 τῶν Πρωτοδικῶν Περίτσης, ἂν μὴ ἀπατώμαι,
 λεγόμενος εἰς τὴν ἐν τῇ χριστιανικῇ συνειδήσει
 διαθεδαίωσιν. Διήλθεν ἀληθῶς τὸν βίον ὁ Φω-
 κίῶν χριστιανικῶς.
 Εἰς τὴν ἐν γένει διδασκαλίαν τῆς ἡμετέρας
 Ἐκκλησίας ἑαυτὸν ἀφοσιώσας, ἐδίδασκε καὶ ἐκτι-
 τόν, προέτρεπε δὲ καὶ τοὺς φίλους συμβουλευθῶν
 τὰ πρὸς ἠθικὴν ἡμῶν τελειότητα. Καθῆκον τοῦ
 χριστιανοῦ καὶ τοῦτο, καὶ μάλιστα τοῦ προηγη-
 νοῦ τὴν ἡλικίαν πρὸς τοὺς νεωτέρους, τῶν ὁποίων
 τὰς ἀκοὰς ξενιζόντων δογμάτων καὶ διδασκαλιῶν
 νεωτερίζουσῶν ἢ ἠχώ, ἀπὸ ἔρων ἀπωτάτων ἐπι-
 κινδύνω; προσδάλλουσα, δυνατὸν νὰ συγκλονίσῃ
 τὸν ἀδύνατον, ἴσως καὶ παραπαίοντα κατὰ τὴν ἐν
 τῷ κόσμῳ πορείαν. Φρονῶ ὅτι ἀγῶν τις θεωρη-
 θήσεται: καὶ ἡ προσπάθεια πρὸς σωτηρίαν ψυχ-
 κῆν, ἀγῶν μαχητῶν δεόμενος, συγκεκριημένῳ
 ἐπιστημονικῶς. Τὴν ἑλλειψιν τοῦ ἐφοδίου τοῦτου
 παρὰ τῷ Φωκίῳ Βάμβᾳ ἀνεπλήρου ἢ μελέτη
 συγγραμμάτων ἱερῶν καὶ μάλιστα τῆς Ἁγίας Γρα-
 φῆς καὶ τῶν θεοπνευστῶν αὐτῆς ἐρμηνευτῶν. Αἰ-
 τὴν ἐκ νεότητος συνέκδημον ἔφερε μέχρι λιπε-
 ροῦ γήρως, ἐξ αὐτῆς ἐνεπνέετο καὶ καθοδηγεῖτο
 εἰς πᾶσαν πράξιν αὐτοῦ, τὴν λυχνίαν πίστεως καὶ
 ἔργων ἀγαθῶν ἀνημμένων τηρῶν μέχρις ὑσάτης
 πνοῆς, φοβούμενος μήπως ἀκούσῃ τῆς φοβερᾶς

ἀπειλής, οὐ ταχὺς ἐργεταί πολλάκις ὁ ἐκδικῶν ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεάν καὶ κινεῖ τὴν λυχνίαν τῆς ζωῆς ἡμῶν ὑπάρξαις ἀπὸ τοῦ τοῦ αὐτῆς.

Ἀθήναι, Φεβρουάριος 1922

† δ μ. χ. Μ. Ι. Γ.

ΣΗΜ. «Ν. ΦΟΡΜΙΓΞ». — Ἐκδίδοντες ἀπαράλλακτα τρία μόνον ἐκ τῶν παραχωρηθέντων ἡμῖν ἐπισήμων γραμμάτων α') τὸ πιστοποιητικὸν τοῦ γάμου, β') τὸ πιστοποιητικὸν τῶν ἐν τῇ ναυτικῇ τῆς Ἑλλάδος ὑπηρεσιῶν τοῦ Δημητρίου Βάμβα, καὶ γ') τὰς ὑπὲρ πατρίδος θυσίας τῆς οἰκογενείας Κουδαριτάκη, συνιστῶμεν νὰ λάθωσιν ὑπ' ἑσῶν τὰ πιστοποιητικὰ ταῦτα οἱ παρ' ἡμῖν λογάδες καὶ νὰ περιβάλωσι καλῶς ἐν τῇ γήρατι αὐτῆς τὴν μόνην ἐπιζῶσαν ἐκ τῆς μαρτυρικῆς οἰκογενείας τοῦ Βάμβα χήραν Ἀθηνῶν Ν. Παπαϊωάννου, ὅπως ἡ ἐπίλοιπος αὐτῆς ζωὴ διαυθῆ μετὰ τινος ἀνέσεως.

Α'

† δ Σαντορίνης Ζαχαρίας βεβαίη
Συζύγιον πρότον

Διὰ ἀδείας τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου τῆς ἐπαρχίας Σαντορίνης, ἐστεφάνωσα κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τὸν κύριον Δημήτριον Βασιλείου Καμίνη Βάμβα ἐκ τῆς νίσου Ὑδρας, μετὰ τὴν κυρίαν Ἡρήνην τοῦ ποτῆ Γεωργίου Κουδαριτάκη ἐκ τῆς ἐπαρχίας Χανίων τῆς νίσου Κρήτης.

Διό, κατὰ τὴν ἀπαιτουμένην τάξιν δίδεται ἡ παρούσα εἰς τοὺς ἱερωμένους ἀπόδειξις, καὶ παρὰ τῆς πανιερότητός του ἐπικηρούτε.

Ἐν Σαντορίνῃ τῇ 1 ἰουνίου 1831

Ὁ ἐφημέριος τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης
Ἀμβρόσιος ἱερομόναχος Γαβαλλᾶς

Β'

Ὁ κ. Δημήτριος Βάμβας Ὑδραῖος, εἰς ἕλον τὸ διάστημα τοῦ ὑπὲρ πατρίδος ἀγῶνος συνηγωνίσαστο προθύμως, πυροβολιστῆς ὢν μέσα εἰς τὸ ἰδικόν μου πλοῖον, ὁ Μιλτιάδης.

Εἰς πολλὰς ἐκστρατείας θαλασσίους ἐπρόσφειρεν ἑαυτὸν καὶ ἀμισθί. Ἡ διαγωγὴ του ἀπεδείχθη ἐντιμος, πατριωτικὴ, καὶ κατὰ πάντα ἄμειπτος.

Ὅθεν εἰς ἐνδειξὴν τῆ ἐδόθη τὸ παρόν.

Ἐν Πύρῳ τὴν 3 ἰουλίου 1829

Ἐπὶ τῆς κορδέτας ἡ Ὑδρα

Ὁ πλοίαρχος
τοῦ πλοίου ὁ Μιλτιάδης
Γ. Σαχίνης.

Ἐπιδεικτὸν τὸ παρόν ἀποδεικτικόν

Τὴν 7 ἰουλίου 1829 ἀπέκρινε τῶν Μόλων Ναυπλίου

Ἐπὶ τοῦ δικρότου ἡ Ἑλλάς

ὁ ναυάρχος
Ἀνδρέας Μισοῦλης.

Διὰ τὸ ἀκριδὲς τῆς ἀντιγραφῆς:

Ἐν Νάξῳ τὴν 10 δεκεμβρίου 1834

ὁ ἐπαρχος Νάξου κ.π.
Ἰωάννης Μαιμούνη.

Γ'

Οἱ ὑποφαινόμενοι πιστοποιοῦμεν

Ὅτι ἡ κ. Μαρία χήρα Γεωργίου Κουδαριτάκη ἀπὸ τὰ ἐξώθεν τοῦ φρουρίου τῶν Χανίων Περιδῶλια, ἔπαθε τὰ ἑξῆς:

Ὁ μὲν ἀνὴρ τῆς με ἐνθερμον πρὸς τὴν πατρίδα ζῆλον ἐκτελών τὰ πολεμικὰ τοῦ χρόνι, εἰς τὸ πρότον ἔτος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ἐθανατώθη εἰς τὴν κατὰ τοῦ Ἀσκήρου μάχην ὑπὸ τὴν ὄδηγιάν τοῦ ἀρχηγοῦ Σίφακα, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν χήραν ἐτῶν 25, μετ' ἑξ ὄρφανά. Ὁ δὲ υἱὸς τῆς, ἐτῶν 20, δὲν ἔλειψε καὶ αὐτὸς, μιμηθεὶς τὸν πατρικὸν ζῆλον, νὰ ἐξακολουθῆ τὸν ὑπὲρ πατρίδος ἀγῶνα ἀλλ' εἰς τὰ 1827 εἰς τὴν κατὰ τὸ Φραγκοκαστέλο μάχην ἐθανατώθη καὶ ἐκεῖνος μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ του, ἀειμνήστου Χατζῆ Μιχάλη.

Ἡ δὲ διαληφθεῖσα χήρα, μείνασα παντέρημος καὶ ἀπροστάτευτος μετὰ τὰ λοιπὰ ὄρφανά, καὶ καταδωκομένη ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μετ' ἑλλειψίν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, κατέφυγε, στερηθεῖσα ὅλης τῆς καταστάσεώς τῆς, εἰς Σαντορίνην, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Νάξον, χωρὶς νὰ δυνηθῆ, ἀπὸ ἑλλειψίν μέσου τινος, νὰ λάθῃ καὶ αὐτὴ στρέμματ' ἄλλ' ἢ τὸ τότε διανεμόμενος αὐτὰ Κυβερνήτου, καὶ διὰ τοῦτο μετὰ τοῦ νῦν διαμένει εἰς ἄκραν δυστυχίαν καὶ ἀπορίαν.

Ὡς τοιαύτην λοιπὸν τὴν πιστοποιοῦμεν μετὰ τὸ παρόν, διὰ νὰ τῇ χρησιμεύσῃ ὅπου ἀνήκει καὶ ὑποφαινόμεθα

Τὴν 14 Σεπτεμβρίου 1834 ἐν Νάξῳ

Ὁ στρατηγὸς Γ. Πελάκη καὶ διαντὸν ἀγραμμάτων ὢν ἀναγνώστis Παπαδάκης
Γ. Μπιτζαῆς καὶ διαντὸν ἀγραμμάτων ὢν
Β. Σαραντινός

Α. Ἀντανασιώτης καὶ κατ' αἰτησίῳ του,
ὡς ἀγραμμάτων Στυλιανὸς Μαραγκοῦδάκης

Ἐπικυροῦται τὸ γνήσιον τῶν ὑπογραφῶν τῶν ἐντὸς τῆς παρούσης ὑποσημειουμένων.

Ἐν Νάξῳ, τῇ 14 ἰοβρίου 1834

(οἱ δημογεροντες Νάξου)

Ἡ σφραγὶς φέρει κύκλω: «Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος», ἐντὸς δὲ «Τοπικ. Δημογ. τῆς πόλε Νάξου».

Ἡ ἘΝ ΤΑΙΣ ἘΚΚΛΗΣΙΑΙΣ
Εἰσαχθεῖσα Τετραφώνος
εἶναι Καινοτομία Ἀνθεθική

Ἡ Ἑλληνικὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ, ἡ καλουμένη συνήθως Βυζαντινὴ, ἔχουσα τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καλλιεργηθεῖσα δ' ἰδίᾳ ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ἐξ ἧς καὶ ἡ ἐπωνυμία, εἰς ὕπατον βαθμὸν κατὰ τοὺς αἰῶνας ἐκεῖνος ἐκκλησιαστικὸς χρόνος, καὶ μέχρις ἡμῶν οὐρανόδω: ἀναλλοίωτος παραδοθεῖσα, τυγχάνει ἀξίον κτῆμα τοῦ πνευματικοῦ βίου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ἀπορὸν πῶς εὐρίσκονται σήμερον Ἑλληνες τὴν καταγωγὴν, οἵτινες ἀντὶ νὰ σεμνύνονται ἐπὶ τῇ περιζήτητῃ καὶ πολυτίμῃ ταύτῃ προγονικῇ κληρονομίᾳ, ἐξ ἐναντίας, ὡς μὴ ὄφειλεν, ἀναίσθητος ἑαυτοῦ ἀπεχθανόμενοι, ἀπὸ ἀσυνέτου ζενομανίας περιφρονοῦσι τὸ πατρικὸν τοῦτο κειμήλιον ὡς προσδύλλον δὴθεν τὸ τῆς προόδου φιλόκαινον καὶ λεπτεπίλεπτον αὐτῶν συναίσθημα, κατὰ πόδας τὴν ἐξέλιξιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ παρακολουθοῦντων.

Σκοπὸς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς δὲν εἶναι μόνον ἡ τέρψις, ὡς ἡ τῆς θυμαλικῆς κοσμικῆς χαρακτηριστοῦ φερούσης, ἀλλ' ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ τερπνοῦ ἢ ἐκ τῶν καταλλήλων ἐν σεμινοπροπέσι καὶ ἀρμοδίαις μελωδίαις προσαρμοζομένων θείων λόγων ὄφελος. «Τῇ γὰρ ἡδονῇ τῆς μελωδίας τὴν ὀφέλειαν ἢ θεία χάρις κεράσασα, τριπόθητόν τε καὶ ἀξίεραστον τοῖς ἀνθρώποις διδασκαλίαν προτέθηκε» λέγει Θεοδώρητος ὁ Κύριος. Διὰ τοιαύτην μάλιστα αἰτίαν ἐξωστραχίσθη ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ ὄργανον, ὡς ψιλὴν μόνον μουσικὴν ἀποδίδον. Προσφῶς δὲ τὴν ἐκ μελῶν ἡδονὴν πρὸς τὴν τῶν λόγων παραβῆλλον Μάξιμος ὁ Τύριος ἐπάγεται: «Εἰ γὰρ τις ἐθέλοι παραβαλεῖν τὴν ἐκ μελῶν ἡδονὴν τῇ τῶν λόγων εὐνοίᾳ ἢ ὁ μὲν λόγος αἰτίους, τὸ δὲ μέλος ὀδυμαῖς».

Ἄλλ' εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ τοῦτο διὰ τῆς ἑτεροτόνου Εὐρωπαϊκῆς ἀρμονίας, συγχεύσεως ἐν ταῖς ἀκοαῖς τῶν τῶν λέξεων εὐκρίνειαν; Ὑποταθείτω δὲ τετραμελής ἐπιτροπὴ ὁμοθυμαδόν τινός παρουσιαζομένη ἐνώπιον βασιλέως, παρακαλεῖ αὐτὸν, ἵνα τείνῃ εὐχόσπον οὐς πρὸς τὴν αἰτησίῳ τῆς. Καὶ ἀρχοῦται ὁμιλοῦντες ἐκ συμφώνου πάντες γεγονοῖα τῆ φωνῆ, ἐάν τοιαύτη πρὸς ἱερίαν ἐπιτρέπηται, ὁ μὲν βάσιν τῆς

φωνῆς του ἔχων τὸν νη (do), ὁ δὲ τὸν βου (mi), ὁ ἕτερος τὸν δι (sol) καὶ ὁ ἄλλος τὸν ἄνω νη (do), φθόγγους δηλονότι ἀρμονικούς, τὰς ἀνέσεις καὶ ἐπιτάσεις συμφώνως ποιούμενοι. Θὰ γίνῃ ἀρά γε καταληπτὴ ἡ τοιαύτη ἐν ἀρμονικῇ ἀπαγγελίᾳ αἰτησίς, καὶ δὲν θὰ δυσανασχέτησθ ὁ ἀκροώμενος διὰ τὸ ἀκατάληπτον ἐκ τῆς καλλιτεχνικῆς, ἀλλ' ἀδιακρίτου καὶ συγχωρικῆς ταύτης ὁμιλίας; Ἀλλὰ μήτι καὶ ἐν τῇ παρεκφεσῇ τῶν μελωδιῶν ἐξαγγελία, πρὸς τὸν Παντοκράτορα μάλιστα ἀναφερομένων, ἡ ἐνώπιος ἐστὶ διάφορος; Καὶ τεχνικῶς εἶτι εἶναι ἀποδεδειγμένον, οὐτὶ ἡ ἑτεροτόνος ἀναρμονία τῶν ἱερῶν μελωδιῶν τυγχάνει ὄλως ἀδύνατος. Ὅτι οὐκ ὀκνῶ νὰ σκελετὸν διὰ τοιοῦτον ἀγγεῖσματος δυνάμεθα νὰ συγκατατίσωμεν. Τὸ δὲ τέλος φρικτῆ παραμόρφωσις, διαστραφὴ ἀρδὴν χαρακτηριστοῦ, τελεία ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τῆς πραγματικῆς αὐτῶν φύσεως, καὶ δὴ ἀπώλεια. Ἀλλ' αἰσχίον, —γνωματεύει ὁ Θεοκωδίδης— ἔχοντας ἀφαιρεθῆναι ἢ κτωμένους ἀτυχεῖσαι».

Εἰς μάτην λοιπὸν τῶν τῆς Ἐκκλησίας πατέρων μελωδῶν τε καὶ λοιπῶν ἐν διαδοχῇ μουσουργῶν ἐπὶ δεκάδας αἰῶνων οἱ μόχθοι πρὸς διαμόρφωσιν ἐν ἐπιδειξίῳ χρήσι: θείων ὑμνησιῶν, ἐξόχων πρὸς κατάνοξιν καὶ συντριμμέν καρδίας, ἐπιτηδεῶν δὲ εἰς ἐνθουσιασμόν καὶ διερμήνευσιν εὐλαδῶν καὶ ἱερῶν αἰσθημάτων, πτερουστῶν δὲ τὴν διάνοιαν καὶ μετάνοιον τὴν ψυχὴν ἐργαζομένων εἰς ἐμπρέπουσαν θείαν λατρείαν; Καὶ ἐν δικαιοσύγῃ δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ἀνοσιοῦργημα ὁ μὲν ἱστοριοδίφης, ἀνευρίσκων ἐν τῇ ἐρευνῇ παμπάλαιων καὶ σητοδρότων χειρογράφων τεμάχια ἐφθαρμένα, ν' ἀγωνίζηται μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαδίας καθαίρων, συγκαλλῶν ἢ συρράπτων, ἐστὶν ὅτε καὶ ἐν εἰκαστικῇ περινοίᾳ τὰ κενὰ συμπληρῶν, ἵν' ἀνακαλύψῃ ἔστω καὶ ἀμυδρῶς ἀνεξερεύνητον ἱστορικόν τι γεγονός, ἡμεῖς δ' ἀναλγῆτως ν' ἀποτολμῶμεν ἀλλοφυλίζοντες νὰ θιάσωμεν ζῶσαν ἀπὸ τσοσούτων αἰώνων ἱστορίαν τοῦ ἔθνικοῦ ἡμῶν βίου;

Τὸ νὰ προμηθεύηται τις ἐξ ἄλλων ὅ,τι δὲν ἔχει εὐλογον, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ τις ἐξ ἰδίων τράπεζαν θρέψεων, πλήρη ποικίλων ἐδεσμάτων, καὶ νὰ προτιμᾷ νὰ τρέφῃται ἀπὸ τῶν ψυχίων ἀλλοτριᾶς καὶ πενητρᾶς τοιαύτης, ἀλλόκοτον καὶ ὄλως ἀσύγνωστον. Τὰ μᾶλα δὲ κινεῖ ἡμῶν τὴν περιέργειαν ἡ ἀξιοκατάκριτος τῶν ἀρμόδιων ναυγέλεια καὶ ἀκηδεῖα, τετραγμένων ὡς φρουρῶν τῶν ἱερῶν καὶ ἐθνικῶν ἡμῶν παραδόσεων, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀθηνῶν, ὅστις, ἀγαθὸς μὲν τὴν καρδίαν, ἀλλ' ἀπὸ πονηρᾶς πλανώμενος διδασκαλίας, διατελεῖ ἐν ἀκρισίᾳ, λόγους τε καὶ ἔργα ἐν ἀντιπαθείᾳ τιθέμενος, καὶ δὴ παραίτιος γινόμενος τῆς μεταώρου καὶ οἰκτρᾶς ταύτης καταστάσεως.

Ἀποτροπιάζεσθε οἱ καινοσπουδοὶ τὸ δνομα τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς ἀλλὰ δὲν θίγεται παντάπασιν ἡ συνείδησις, καὶ δὲν ἐμποεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν αἰσθημα ρίγους ἢ ἐθνικὴ ἀνάμνησις τῶν θόλων τοῦ ἱεροῦ ἐκεῖνος ναοῦ, τοῦ Χριστιανικοῦ Παρθενῶνος, ὅπου μετὰ χάριτος καὶ πάσης μεγαλοπρεπείας ἐν ταῖς ἱεροτελεστῆσις ἀντήχουν ποτὲ αἱ ἱεραὶ ἐκεῖναι ὑμνησῖαι, ὢν ἡδὴ μετὰ κατακρίτου ἀφελείας ἀποπειράσθε τὴν νέκρωσιν;

Ἄλλ' ὁμεῖς, ὡσεδάτιμοι διάδοχοι Βασιλείων, Χρυσοστόμων τε καὶ λοιπῶν ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας πατέρες, φρονεῖτε, οὐ παρεισάγοντες ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν πολυτελεῖαν καθ' ἑτεροφροσίαν ἀρμονικῆς ἡδονῆς, θὰ ἐπιρρώσῃτε τὸ ἱερὸν αἰσθημα, ἐνισχύοντες οὕτω τὰς θρησκευτικὰς τοῦ λαοῦ πεποιθήσεις; Πλανᾶσθε! Καὶ ἐν μὲν συγκατανεύσῃτε εἰς τὴν κοῦραν τῆς κληρικῆς κόμης, ἢ τὴν τοῦ μύστακος ξύρην, ἢ τὴν μεταλλαγὴν τοῦ τῆς κεφαλῆς καλύμματος, ἢ τὴν ἐν γένει λοιπῶν ἐνδοτήριων μεταρροθίματι —θεῶς δὲ φυλάξαι μὴ καὶ ἐν τῇ ἀντιγραφῇ τοιοῦτόν τι γίνηται —, ἵνα

ἐν τῷ φιλοκαίῳ καὶ μεταρρυθμιστικῷ ὕμῳ πνεύματι ἐτι μᾶλλον πρὸς τὴν τῶν Ἐκκλησιῶν ἔνωσιν προσεγγίσητε, ἔχετε πληρῆς πρὸς τοῦτο τὸ δικαίωμα. Διότι ὑμῖν καὶ μόνοις ἀπόκειται ἡ χορηγία ὅλης εἰς εὐθυμον θεατρικὴν ἐπιθεώρησιν. Ἀλλὰ νὰ μελετᾶτε τὴν ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ἐξοστράκιον τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς, ἐπιζητούντες τὴν ἐξαφάνισιν αἰωνοβίων καὶ ἀνανταγωνίστων ἱερῶν μελωδιῶν, ὑπονομαύσαντες δ' οὕτως ἐν ἀπερισκέψῃ τὴν πανελληνίαν ἐνότητα, ματαίωποιεῖτε. Αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἡμῶν μελωδίαι διὰ τῆς αἰωνίου καὶ διηγετικῆς χρήσεως κατέστησαν πλέον νόμοι ἔγγραφοι ἐν ταῖς καρδίαις τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Πᾶσαν δ' ἐπομένως πρὸς ἀθέτησιν ἀπόπειραν θέλει ἀμελιώτως παύσῃ ἀμυνόμενος ὁ Κέρβερος Ἑλληνικὸς λαός, ὅστις οὐδέποτε θέλει στερῆν ἢ ἀποχωρησθῆναι τῆς τε γλώσσης καὶ μουσικῆς αὐτοῦ, τῶν ἀναποσπάστων τούτων ἐθνικῶν τεκμηρίων, ἅπερ αἰῶνες ἐσεδάθησαν, καὶ κατακτηταὶ ἠΐλαθήθησαν, ὑποκύψαντες εἰς τὴν δύναμιν τοῦ δαιμονίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Ἐν Μουρῆζ Ἀιγίου. Ἰανουάριος 1922.

ΔΗΜ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗΣ
Ἴατρος.

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ

ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ πραγματείας συναδέλφου ὄχι δημοσιευθείσης «περὶ τῶν ἐκ γενετῆς τυφλῶν», τῶν μετὰ τὴν θεραπείαν ψυχολογικῶν καὶ φυσιολογικῶν φαινομένων, ἐπιλαμβάνομαι ὡς τῆς μελέτης τοῦ θαύματος ἀπὸ ἱατρικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀπόψεως, διότι καὶ ὁ κ. συναδέλφος ἐν τῷ πονήματι τοῦ ποιεῖται ἐκτενῆ λόγον περὶ θεραπείας τοῦ τυφλοῦ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐν ἀποστροφῇ τοῦ λόγου του, πιστεύων ὁ ἴδιος εἰς τὸ γεγονός ὡς θαῦμα, ἐπικαλεῖται τὴν ἐπικουρίαν τῆς ἐπιστήμης εἰς ἐπίλυσιν τοῦ ἐξαισίου, τοῦ ἀνεξηγήτου, τοῦ ἀκατανοήτου καὶ ἀκαταλήπτου γεγονότος τοῦ θαύματος τούτου τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ λέξις θαῦμα σημαίνει γεγονός τι ποιοῦν θαυμασμόν, ἐκπληξίν, ἀπορίαν τίνι τρόπῳ γίνεται καὶ διὰ ποίας δυνάμεως συντελεῖται, διότι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἀδυνατεῖ νὰ νοήσῃ πῶς γίνεται. Τὸ θαῦμα εἶναι πράξις ὑπερβαίνουσα τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ λεγόμενοι θεϊκοὶ ἀμφισβητοῦσιν ἢ μᾶλλον ἀπορρίπτουσι τὴν ὑπαρξίν τῶν θαυμάτων, διότι δὲν ὑπάρχει λογικὴ βάση, ἵνα πείσῃ αὐτοὺς περὶ τὸν δυνατὸν γενέσθαι τοιαῦτα ἐκπληκτικὰ γεγονότα. Πλὴν δ' ὁμῶς τῶν θεϊκῶν ὑπάρχει καὶ ἄλλη τάξις, τάξις ἐπιστημονῶν, ἢ ὁποία ὑποστηρίζει ὅτι εἶναι μὲν δυνατόν νὰ γίνῃ θαῦμα τι, ἀλλὰ πάντως θὰ ὑπόκειται εἰς ἐρμηνείαν καὶ ὀφείλει ἀναμφιλέκτως νὰ τάσσῃται ὑπὸ τὴν δύναμιν φυσικῶν τινῶν ἢ χημικῶν ἢ φυσικοχημικῶν νόμων γνωστῶν τῇ ἐπιστήμῃ. Πλείστορον δὲ πάντων δυσπιστοῦντες ἢ μᾶλλον ἀπιστοῦντες εἶναι οἱ ὕλισται, οἱ ἄθεοι καὶ τινες ἐπιστήμονες, κατατριβόμενοι εἰς φυσικολογικὰ ἐργαστήρια καὶ ἔχοντες ἀπτά γεγονότα τοῦ συνδέσμου παντός αἰτίου πρὸς αἰματόν. Τοιοῦτοι δὲ κατὰ τὸ πλείστον εἶναι οἱ φυσιολόγοι, οἱ ἐρευνῶντες τὸν ἐγκέφαλον μετὰ τῶν πολλαπλῶν αἰσθητικῶν καὶ κινητικῶν κέντρων αὐτοῦ, οἱ ἀνευρίσκοντες τὸν δεσμόν, τὴν σχέσιν καὶ ἀλληλογίαν τῶν κυττάρων μετὰ τῆς λειτουργίας αὐτῶν. Ἐν τούτοις ὁμῶς πολλοὶ μετὰ τῶν αὐτῶν διίστανται, μάλιστα δ' ὁ κορυφαῖος Claude Bernard ἀπαντῶν ποτε εἰς τὸν ὕλιστήν Büchner, τὸν ὑποστηρίζοντα ὅτι πᾶσα λειτουργία τοῦ σώματος, πᾶσα αἰσθησις καὶ κίνησις καὶ πᾶν ψυχικὸν φαινόμενον ἀπορρεῖ ἐκ τῆς ὕλης, ἐφθέλζατο μετὰ τοῦ ἡριστοῦ αὐτοῦ ἐπιστημονικοῦ κύρους, ὅτι γνωρίζει μὲν τὴν Ἀνατομικὴν ὕψην τοῦ ἐγκεφάλου, τὰς σχέσεις τῶν κυττάρων, τὰς λειτουργίας τῶν διαφόρων κέντρων καὶ κατέχει πάντα τὰ στοιχεῖα

τῆς ἀποδείξεως αὐτῶν, ἀλλ' οὐδαμοῦ εὐρίσκει τοῦ ἐγκεφαλοῦ ἢ ψυχῆς.

«Καὶ ὁμῶς, λέγει, ψυχὴ ὑπάρχει. Ἀπόφθεγμα δὲ τόσον βαρυσήμαντον ὑπὸ τοῦ κορυφαίου τῶν φυσιολογῶν εἶναι τόσον πειστικόν, ὥστε μόνον διεστραμμένη ἀντίληψις καὶ πεπωρωμένη διάνοια δύναται νὰ τὸ ἀμφισβητήσῃ. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῆς ψυχῆς, ἢς τὴν ὑπαρξίν ἐκατοντάδας ἔτων πρὸ τοῦ Χριστοῦ ἐγνώσαν νὰ διακηρύξωσιν οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι, πρόκειται περὶ τοῦ θαύματος καὶ τῆς ἱκανότητος τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς θρησκείας εἰς τὸ ἐπιτελεῖν τοῦτο. Καὶ ἡ μὲν θρησκευτικὴ πίστις περὶ τοῦ θαύματος εἶναι ἀπλότος καὶ ἀκλόνητος, οὐδεὶς δ' ἀμφισβητεῖ τὰ ἐκθαμβούντα γεγονότα τὰ ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελίου ὡς μὴ συντελεσθέντα ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἐπιστήμη ὁμῶς, καίτοι δέχεται ὅτι τὰ ἀναφερόμενα ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ὡς ἱστορία εἶναι ἱστορικῆ ἀναμφιλέκτος ἀλήθεια, οὐχ ἤττον ὀρθοῦται ἀγροσχῶς καὶ διακηρύττει ὅτι καὶ αὕτη δύναται νὰ θαυματουργήσῃ καὶ θαυματουργεῖ, ἥτοι θέτει ἐαυτὴν εἰς ἴσην μοῖραν μὲ τὴν θρησκείαν.

Σέβομεν τὴν ἐπιστημονικὴν ἀλήθειαν ἐξίσου μὲ τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἀποδεχόμεθα, ὅτι ἀμφότεραι αἱ δυνάμεις εἶναι ἱκαναὶ νὰ ἐμφανίσωσιν ἐκπληκτικὰ γεγονότα· δέον ὁμῶς χάριν αὐτῆς τῆς ἀληθείας νὰ ἐξετάσωμεν τὰ ὅρια εἰς ἃ φθάνει ἡ Ἐπιστημονικὴ ἱκανότης καὶ τὴν ἔκτασιν εἰς ἣν ἐκτείνεται ἡ Χριστιανικὴ δύναμις, διότι οὕτω θὰ ἀποδειχθῇ ὅτι τὰ ἀναφερόμενα θαύματα δὲν εἶναι μῦθοι, οὐδὲ στεροῦνται βάσεως καὶ εἶναι ἀνακριβῆ. Διότι οὕτω θὰ γνωσθῇ κάλλιον ὅτι εἶναι ἀλήθεια Ἐπιστημονικαὶ, ἀλήθεια ἀνεπίδεκτοι ἀμφισβητήσεως. Εἶναι ἀλήθεια στηριζόμεναι ἐπὶ τῆς ἱστορίας· καὶ τὸ Χριστιανικὸν ὄχημα «ἡ πίστις σου σέσωκέ σε», τὸ ὁποῖον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον τῆς θεραπείας πάντοτε μὲν καὶ εἰς πᾶσαν νόσον, ἀλλ' ἰδίως εἰς ἃς περιπτώσεις αἱ ἰάσεις ἐπέρχονται οἷον αὐτομάτως καὶ ἀνευ χρήσεως φαρμακευτικῶν σκευασμῶν καὶ ἄλλων φυσικῶν μέσων, δὲν εἶναι ὁ τελευταῖος σταθμὸς εἰς ὃν ἀμφοτέραι αἱ δυνάμεις προσκρούουσι καὶ εἶναι ἴσα πρὸς ἀλλήλας. Τὸ Χριστιανικὸν ὄχημα «ἡ πίστις σου σέσωκέ σε», τὸ ὁποῖον πρῶτα εὐεῖ ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ ἀντίληψι καὶ διαλαμβάνει ἐν εαυτῷ σύμπαν τὸ θαυματοποιὸν οἰκοδόμημα τῆς ἐπιστήμης, τὸ ἐρειδόμενον ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐρμηνεύμενον ὡς ὑποβολὴ ἢ αὐθυποβολή, δὲν εἶναι διὰ τὰ θρησκευτικὰ θαύματα ἢ τελευταῖα λέξις, οὔτε ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος ἐφ' οὗ θραύεται ἡ Χριστιανικὴ δύναμις.

Ἐν τῇ Ἐπιστημονικῇ ἀντίληψι λέγοντες ὑποβολὴν νοοῦμεν τὰς περιπτώσεις ἐκείνας καθ' ἃς ἡ ἐπιστήμη ὡς δύναμις ἐπιτάσσει εἰς τὸν πάσχοντα νὰ ἰαθῇ κατὰ τὸ ἔγειρε καὶ περιπάτει, ἢ ἀνάβλησον, ἢ λάλησον καὶ ὁ εὐπιστος καὶ θέλων νὰ ἰαθῇ ἀσθενῆς ὢν παραλυτικός πρὸ μικροῦ ἢ μακροῦ χρόνου ἐγείρεται καὶ περιπατεῖ, ἢ τυφλὸς ὢν ἀναβλέπει, ἢ ἄλαλος λαλεῖ κ.λ.π. Λέγοντες δ' αὐθυποβολὴν νοοῦμεν τὴν ἐσωτερικὴν προσπάθειαν τοῦ πάσχοντος, τὴν πίστιν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν δρῶντος προσώπου ἢ προσωποποιουμένου ἁγίου ὅτι κέκτηται τὴν δύναμιν νὰ τὸν θεραπεύσῃ.

Καὶ ὄντως ἴαται. Εἰς ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιπτώσεις ταύτας εἶναι εὐνόητον ὅτι ὁ πάσχων δέον νὰ ἔχη συνείδησιν, νὰ ἔχη γνώσιν τῆς καταστάσεως αὐτοῦ ἐξ ἀντίληψεως καὶ δεύτερον ἀκράδαντον πεποιθήσιν εἰς τὴν θεραπευτικὴν ἱκανότητα τοῦ ἱατροῦ ἢ ἄλλου τινος προσώπου ἢ μέσου ἐκ πειστικῶν διηγήσεων, ἢ ἀναγνώσεων ὁμοίων παθήσεων καὶ θεραπειῶν αὐτῶν. Ἐν ἄλλοις λόγοις ὁ πάσχων εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις πρέπει νὰ θέλῃ νὰ ἰαθῇ καὶ διὰ νὰ θέλῃ πρέπει νὰ ἔχη συνείδησιν καὶ διὰ νὰ ἔχη συνείδησιν πρέπει νὰ ἔχη ἡλικίαν τινα, καθ' ἣν ὁ ἐγκέφαλος καὶ τὸ ψυχικὸν κέντρον αὐτοῦ ἀνεπτυχθῆσαν καὶ δέχονται ἐντυπώσεις καὶ ἐπιρροαζόνται ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀντιλήψεων καὶ τῶν διηγήσεων, ἄλλως οὔτε ἡ ὑποβολή, οὔτε ἡ αὐθυποβολή ἐνασκούσιν ἐπιρροὴν τινα ὡς δὲν ἐνασκούσιν εἰς τὰ ἄλογα ζῆα καὶ τοὺς ἄνοας καὶ ἡλιθίους, ὃν ὁ ἐγκέφαλος εὐρίσκει εἰς κατο-

τάτην βαθμίδα πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ πάσχει ὀργανικὰς ἀλλοιώσεις ἀνάτους. Δέον νὰ μὴ εἶναι ἀνισόρροπος κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔκφρασιν ἐξ ὀργανικῆς τινος βλάβης τοῦ ἐγκεφάλου ἐν τῷ συνόλῳ ἢ ἐν μέρει κατὰ τὰ διαφόρα αὐτοῦ κέντρα, ἐξ ὧν ἐξαρτῶνται αἱ λειτουργίαι αἰσθητηρίου ὀργάνου ἢ μέλους τοῦ σώματος.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εἰς ὃ δὲ ἢ ὑποβολή ἢ αὐθυποβολή καὶ κυριαρχεῖ τὸ δέον νὰ ἔχη ὁ πάσχων τοῦτο, δέον νὰ ἔχη ὁ πάσχων ἐκεῖνο, δέον νὰ συντρέξωσι λόγοι ὑποκειμενικοὶ, ἄρχεται τὸ μέγα χάσμα καὶ διαφαίνεται ἡ μεγίστη διαφορὰ μετὰ τῶν δύο παραλληλισόμενων θαυματοποιῶν δυνάμεων, ἥτοι τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τῆς θρησκευτικῆς. Ἐντεῦθεν πυροῦται μεγαλειώδης, ἀπόστος, ἐκπαγλὸς, ἐκθαμβωτικὴ καὶ ἐκπληκτικὴ ἢ θρησκευτικὴ δύναμις καὶ ἀφίνει τὴν θετικὴν ἐπιστήμην νὰ θαυματουργῇ, ἀλλὰ πάντοτε ἐπὶ πεδίου ἐπιστητοῦ, πλοῦσιον καὶ εὐκαταλήπτου. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ Ἀσκληπιὸς ὡς θεὸς μετὰ τῶν Ἀσκληπιδῶν καὶ ὁ Χριστὸς ὡς θεὸς ἅμα καὶ ἀνθρώπος σταθμίζονται καὶ μετροῦνται καὶ ἀποδεικνύεται ἥλιον φαεινότερον ὅτι ἡ θρησκευτικὴ δύναμις ἐνέχει εἰς τὸ θεῖον καὶ ἐπιβάλλεται πέραν τῶν ὁρίων εἰς ἃ φθάνει ἡ Ἐπιστήμη καὶ καταναγάζει ὡς θεῖα δύναμις ἀκατάληπτος καὶ ἀκατανόητος ὑπὸ τοῦ πεπερασμένου ἀνθρωπίνου νοῦ. Καὶ ἐξηγουόμεθα.

Ἡ ἐπιστήμη καθορίζει σαφῶς, ὁρθῶς καὶ κατηγορηματικῶς, ὅτι ἡ κατάλυσις ἢ καταστροφὴ τῆς φυσιολογικῆς λειτουργίας αἰσθητηρίου τινὸς ὀργάνου καὶ ἡ κίνησις μέλους τινὸς τοῦ σώματος ὀφείλεται ἢ εἰς ὀργανικὴν βλάβην ἢ εἰς δυναμικὴν ἐνέργειαν. Καὶ διὰ μὲν τῆς φρέσεως ὀργανικῆς βλάβης νοεῖ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἀνατομικῆς ὕψης τοῦ ὀργάνου ἐξ οἰασθήποτε αἰτίας, διὰ δὲ τῆς λέξεως δυναμικῆς νοεῖ παῦσιν ἢ κατάλυσιν τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ἀλλ' ἀνευ ὀργανικῆς βλάβης. Ἐν ἄλλοις λόγοις εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἢ Ἀνατομικῆς ὕψης τοῦ πάσχοντος ὀργάνου εἶναι παθολογικῶς ἀδιητος, οὐδ' ἐξευρίσκειται διὰ τὴν τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ δι' ἱστολογικῆς μικροσκοπικῆς ἐρευνῆς ἀνατομικὴ τις ἀλλοίωσις. Εἰς τὴν κατηγορίαν δὲ ταύτην τάσσει πάσας τὰς ψυχοπαθητικὰς, ἢ νευροπαθητικὰς, ἢ ὑστερικὰς παραλύσεις καὶ παρῆσεις καὶ τυφλώσεις καὶ ἀλαλίας καὶ κωφώσεις καὶ χολότηας κ.λ.π. εἰς ἃς τὸ μέλος ἢ σκέλος, τὸ αἰσθητήριον τῆς δράσεως καὶ ἀκοῆς εἶναι τελειῶς ὑγιεῖα, ἀλλ' ἡ παῦσις τῆς λειτουργίας αὐτῶν προσέγεται ἐξ ἀνικανότητος τοῦ ἐγκεφαλικοῦ κέντρου τοῦ διέποντος τὴν αἰσθησὴν καὶ κίνησιν, ἀνικανότητος δὲ οὐχὶ ὀργανικῆς, ἀλλὰ δυναμικῆς, ψυχικῆς, ὑστερικῆς.

Ἐρμηνεύει δὲ τὰ ὑστερικά ἐν γένει φαινόμενα ὡς ὀφειλόμενα εἰς ἐλαττωματικὴν ιδιότητα τῶν ἐγκεφαλικῶν κυττάρων, ιδιότητα αἰτιολογουμένην ἐκ κληρονομικότητος ὅπως μὴ λειτουργῶσιν ἐν ἰσορροπίᾳ πρὸς ἀλλήλα καὶ πρὸς τὸ σύνολον σύστημα ὡς εἰς τοὺς ὑγιεῖως ἔχοντας. Εἶναι δηλονότι διάρρηξις τῆς ἐγκεφαλικῆς ἰσορροπίας καὶ χωρὰ τινες ἢ ψυχικὰ κέντρα ἐπιρροαζόμενα νὰ διευθύνωσι καὶ κανονίσωσι τὰς λειτουργίας, τὰς ἐντυπώσεις καὶ διαφόρους ἐκδηλώσεις ἐπίσχοντα ἢ παύοντα λειτουργοῦντα ἁρμονικῶς, σπανίως μὲν ἀπροσδοκίως, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δὲ κατόπιν, θλίψεων, συγκινήσεων, στενοχωριῶν, ἀπογοητεύσεων, φόβου κ.λ.π. ἥτοι ἐνεκα συγκλονήσεως τοῦ ψυχοπαθητικοῦ κέντρου. Τὰ φαινόμενα δὲ ταῦτα δι' ὧν δηλοῦται ἡ ἀσυναρτησία καὶ ἀνισορροπία τῆς λειτουργίας τῶν ἐγκεφαλικῶν κυττάρων εἶναι τόσον πολλαπλὰ καὶ βαρῆα, ὥστε δυσχερέστατα διακρίνονται ἐκ τῶν ὀφειλομένων εἰς ὀργανικὰς ἀλλοιώσεις καὶ ὄντων ἐπιστημονικῶς ἀνατόμων, ἐκτὸς ὀρισμένων περιπτώσεων. Ἐπὶ παραδείγματι δ' ἀναφέρωμεν ὡς ἐκδηλώσεις τινὰς διὰ τῶν μὴ εἰδότας, ἵνα πεισθῶσι πόσον δυσχερὴς εἶναι ἡ διάκρισις καὶ ποῖαν ἐπιρροὴν ἐνασκούσιν αἱ προαναφερθεῖσαι αἰτίαι ἐπὶ τῶν νευροπαθῶν, πόσον δ' ἐξαπατῶσι καὶ αὐτοὺς τοὺς εἰδικούς ἐπιστήμονας. Τοιαῦτα εἶναι παντοσίδεις παραλύσεις καὶ παρῆσεις, ἡμιπληγία καὶ μονοπληγία, σπασμοί, τῶν ἄκρων, τρόμος, σπασμοὶ, ἡμικρανία, ὑστεροπληγία, ἀπρ-

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

— 'Ο εν Λαρίση Μουσικός Σύλλογος «Ιωάννης ο Λαμασκηνός», ίδρυσε Σχολήν Βυζαντινής Μουσικής, τής οποίας τα μαθήματα αρχονται λίαν προσεχώς.

— Διά τής ιδρύσεως τής Σχολής ταύτης, τσπον οι εν Λαρίση, οσον και οι εν τοις περιχώροις τής επαρχίας Δημητριάδος επιθυμούντες να διδαχθώσι τήν εκκλ. αυτών μουσικήν, θα τύχωσι του ποθημένου τουτο βήμα.

— 'Εν μέγα ευγε εις τον Μουσικόν Σύλλογον τής Λαρίσης.

— 'Ο εν Καλάμιας παλαιμαχος τής μουσικής αγωνιστής κ. 'Ιω. Κατσιάτης δημοσιεύει εις τήν «Σημείαν» των Καλαμών μίαν ωραίαν και χριστιανικωτάτην εκκλησιον προς τους συναδέλφους του Ιεροψάλτας, τους αποτελούντας — ως φαίνεται — Σύλλογον μουσικόν.

— Διά τής εκλήσεως του ταύτης συμβουλεύει τα μέλη του Συλλόγου να επιδοθώσι εις τήν μόρφωσιν και τήν περιφρούρησιν των δικαιωμάτων αυτών, ν' αποφεύγωσι δε οργανώσεις και συναγεμους, περιφερεις προς τους των εργατικων και κομμουνιστικων κέντρων.

— Εις τήν ιδίαν «Σημείαν» των Καλαμών μία δεσποινίς Καλυψώ — ως υπογράφεται — κακίζει τους συμπολίτας της διά τήν αμουσίαν των, αποδίδουσα τήν αιτίαν αυτής εις τήν Πολιτείαν και το εκπαιδευτικόν της σύστημα.

— 'Η δεσποινίς Καλυψώ γράφει ταυτα εξ αφορμής της διαλύσεως του κοινοτήτου Μπαζιά.

— Και φρονεί, ότι «δταν η Πολιτεία αποφασισή να θεωρήσῃ τήν μουσικήν διαπαιδαγωγικήν ως ανάγκην εκπαιδευτικήν, τότε υπάρχει ελπίς να μη μίς φεύγουν τα κοινοτήτα».

— 'Ωραία και καλά τα λόγια αυτά της Δος Καλυψώς. 'Αλλά ποίαν μουσικήν διαπαιδαγωγικήν θεωρεί ως εκπαιδευτικήν ανάγκην δεν μίς λέγει.

— Δεν γνωρίζομεν περί τίνος πρόκειται. 'Υποθέτομεν όμως, ότι και εν Καλάμιας, όπως και εις όλα τα καθαρώς 'Ελληνικά κέντρα, ο κόσμος φεύγει όχι διότι πάσχει από αμουσίαν, αλλά διότι δεν έννοει ν' ακούη μουσικήν μόνον ξένην και να βλέπη περιφρονουμένη τήν μουσικήν του έθνους του.

— 'Εχει καμμίαν αντίρρησην εις αυτά η Δίς Καλυψώ;

— Εις τήν 'Αμαλιάδα εν μέγα μουσικόν ζήτημα ανέβη, ως αναγινώσκομεν εις διατριβάς, δημοσιευομένας εις τήν «Πατρίδα» του Πύργου.

— Αντιμαχόμενα μέρη το 'Εκκλ. Συμβούλιον του Ευαγγελισμού με τον υπ' αυτού προσληφθέντα Ιεροψάλτην και ο απολυθείς Ιεροψάλτης.

— Αν ο χορός μίς επέτρεπε θα μεταφερόμεν εις τας στήλας μας τας δημοσιευομένας διατριβάς, διά να παρασχωμεν εις τους αναγνώστας ήμων μικράν τινα ψυχαγωγίαν.

— Προσκήσεις εις διαγωνισμόν, ύβρεις και άντεργήσεις και όλα τα συνήθη και χρεωκοπήσαντα ψαλτικά τετριπία εις τήν ήμερησίαν διάταξιν.

— Τέλος πάντων είναι ανεξήγητον, πως εις μόνην τήν ψαλτικήν (εκει όπου τήν κατήγησάν τινες) δεν αναγνωρίζει ποτέ κανείς άλλον ανώτερον η καλλίτερον του!!

φία, νευραλγία, αφρονία, αλαλία, κόφωσις, τύφλωσις, ανουρία, διαγουρία, πολυουρία κλπ. Πάσα όμως αι εκδηλώσεις αυται εμφανίζονται κατά τήν εξωμήτριον ζωήν, εστιν οτε μεν πρωίμως, ιδίως δ' ύμως, αφ' ης περιόδου αρχεται η συνείδησις, αναπτύσσεται το εγω, ο εστιν η γνώσις και αντίληψις του εξωτερικου κόσμου. Ουδεμία δ' εξ αυτών και άλλων επι πλείστων εκδηλώσεων είναι εκ γενετής, ούτε είναι δυνατόν να είναι ως ανόργανος, η δυναμική, η υστερική, διότι το εγω, η συναίσθησις και αντίληψις, η αυτόματος ενέργεια και η επίδρασις των διαφόρων αιτιών επι το ψυχασθητικόν κέντρον έλλείπουν προ τής περιόδου ταύτης.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ 'Ιατρός Υψηλής τής οτολογίας - λαρυγγολογίας και οινολογίας.

ΕΙΣ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟΝ : ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΡΑΓΜΟΣ ΑΤΑΣΘΑΛΙΩΝ

(Συνέχεια εκ του προηγουμένου και τέλος)

Τα αυτα δυνάμεθα να ειπωμεν και περι τής κουράς τής κόμης και των γενειών. 'Ανεκαθεν επεδόθη εις τον κληρον να κομῶ, κατά το παράδειγμα του Κυρίου ήμων, ως αποδεικνύουσιν αρχαϊαι εικόνες και συμφώνως προς βητά, άτινα προσφόρωσι οι πατέρες τής 'Εκκλησίας φέρουσιν.

«Όταν ο 'Απόστολος Παύλος λέγη, ότι το κομῶν παρά τοις άνδράσι εινε άτιμία, πάντως ειχεν υπ' όψιν αιτίαν τινά, ην η άγνοουσιν οι έλευθεριάζοντες, η γνωρίζοντες αποφεύγουσιν. 'Ηθελε δηλονότι ο μακάριος Παύλος δια τής απαγορεύσεως ταύτης ν' αποσκορακίση εθνικῶς συνηθείας των εξ εθνικων Χριστιανων και να πατάξη εισπραχάσας παρεκτροπῶς. 'Ο ορθόδοξος χριστιανικός λαός, ών συνηθισμένος απ' αλωνων να βλέπη τον κληρον αυτου με την συνήθη περιβολήν και κάλυμμα, δεν άνέχεται να βλέπη αυτον φερόντα άλλοιαν περιβολήν. Φαντάσθητε εφημέριον τινα προσκαλούμενον παρά τινε ευσεβεϊ οικογενεία να εκτελέση ιεροπραξίαν τινά. 'Οποίαν εντύπωσιν θα προξενήση, όταν παρουσιασθῃ ο εφημέριος αυτός φερων άλλοιαν περιβολήν. 'Αναμφιδόλως θ' αποπεμφθῃ, ως τουτο συνέδη ν' αντιληφθῶ ιδίως δμμασιν. Θέλω, ειπε κυρία τις ευσεβής, θέλω Παπα με την συνήθη και καθιερωμένην περιβολήν και όχι μετημμερισμένον εις ήθοποιόν (μασκαρῶν αποκορηάτικον, κατά τήν φράσιν τής).

Τι δε ειπωμεν και περι των στασιδίων; 'Εκαστος λαός και εκάστη θρησκεία έχει τας εξεις αυτής άνκλόγως τής διαπαιδαγωγήσεως, τής ανατροφής και τής ιδιουσυκρασίας αυτου. Παρ' άλλαις 'Εκκλησίαις γίνεται χοήσις εδρων προς άναπαυσιν των εκκλησιαζομένων. Δέον όμως να λάδωμεν υπ' όψει, ότι αι εκκλησιαζόμεναι γυναίκες εν Εύρώπη δεν προσλαμβάνουσι και τα μικρά των τέκνα μεθ' όλην τήν ανατροφήν, ην έχουσι, και ιδίως τα βρέφη, ίνα μη προξενώσι θόρυδον και άνησυχίαν. Παρ' ήμιν όμως αι γυναίκες φέρουσι μεθ' εαυτων τα ουχι καλως ανατετραμμένα τέκνα των, μικρά τε και μεγάλα, και αυτα τα βρέφη. Κατά τας περιστάσεις και τας εκφωνήσεις του Ιερέως ο λαός εγειρεται και κάθηται. Φαντάσθητε όποιος θόρυδος και άνησυχία θα προξενηθῃ, όταν παρ' ήμιν καθήμενοι άνδρες και γυναίκες και παιδία, εγερωθωσιν ακούοντες του Ιερέως εκφωνούντος «όρθοι ακούσωμεν του αγίου Ευαγγελιου»! Δεν θα ήνε λοιπόν προτιμότερον να λείπωσιν παρ' ήμιν εν τή εκκλησία τοιαυται εδραι και να ακρωμεθα εις τα καθιερωθέντα στασιδία; 'Αλλως, φορώμεθα ότι ακολουθούμε θνητείας εξεις και συνηθείας, ως και εις άλλας περιστάσεις προείπομεν.

Περι δε νηστειων εγράφησαν πλείστα, πάμπολλα κατά διαφόρους περιστάσεις. Ουδεις αρνεϊται ότι εινε και δέον να ήνε καθιερωμένη η νηστεία και από υγεινής απόψεως. 'Η άκρασία περι το τρώγειν εινε γνωστόν εις πόσας ασθενείας φέρει τον άνθρωπον. 'Η 'Εκκλησία ήμων ουδένά εμπόδιζε του να τρώγη, οσάκις ουτος εινε ασθενής και αδυνατεί να νηστεύη. Εινε μωριάκις προτιμότερον να τρώγη τις παρά να γογγύη, αρκει να μη περιφρονή τας διατάξεις των πατέρων τής 'Εκκλησίας. 'Ο Θεός θέλει τον άνθρωπον παθοκτόνον και ουχι σωματοκτόνον. 'Αλλά δεν δυνάμεθα ν' άρηθώμεν, ότι και ο σκοπός τής νηστείας εινε η περιστολή των σωματικων παθων. Τινες φέρουσι τήν έννοσιν, ότι ουχι τα εισερχόμενα αλλά τα εξερχόμενα κινουσι τον άνθρωπον, χωρίς να λαμβάνωσιν υπ' όψιν ότι τουτο ελέχθη υπό του Κυριου ήμων δι' άλλην περίπτωσιν. Τα εισερχόμενα θοναντίον κινουσι τον άνθρωπον εις ακαθέκτους όρμῶς. Διά τής νηστείας δε περιστέλλονται και θαμάζονται τα εξοιδήματα και τα σκυρτήματα τής σαρκός και αι όρμαι αυτής, ώ, δαμάζεται υπό του Ιπποκράτους ο θηλυμανής και αδάμαστος Ιππος, ελλαττουμένης τής κριθής και τής τροφής εν γένει. 'Εάν αι νηστεία ήναι πολλά και ο λαός αδυνατή ν' ακουουθήσῃ ταύτας, η 'Εκκλησία δύναται να περιορίση αυτας, προσέχουσα όμως και ένταυθα ίνα μη περιορίζουσα ταύτας, παράσχη μεγάλην έλευθερίαν εις τον λαόν και καταστήσῃ ουτως αυτον άσωτον υιόν. Μη ληραμονώμεν όμως, ότι, προς τή σωματική

Τήν συνέχειαν του βίου Κοσμά του 'Αγιοπολίτου θα δημοσιεύσωμεν εις το επόμενον φύλλον.

ταύτη νηστεία, πρέπει να συμπαραμορτη και συμβαδίζη και η πνευματική, τουτέστι η άποχή εκ των ψυχικων παθων, ητις συνίσταται εις τήν εγκράτειαν τής γλώσσης, τής καταλαλιῶς, του ψεύδους, τής απάτης, τής άδικίας, ών άνευ εις ουδέν ωφελει η άποχή εκ των βρωμάτων. Τότε μόνον ωφελει η νηστεία και γίνεται ευάρεστος τῷ Κυρίῳ, όταν άμφοτέρα συμβαδίζωσιν. Τέλος πάσα κατάσχησις νηστείας δέον να γίνη δια Συνόδου, όπως συνεστήθησαν δια Συνόδων.

Παράλογοι φαίνονται αι κρίσεις ένίων και προσι συντομεύσεως των ακολουθιων του 'Ορθρου και τής Λειτουργίας. Και περι μεν τής Λειτουργίας δεν δύναται να παραλειφθῃ τι, διότι η Λειτουργία ειναι μία δραματική παράστασις. Και όπως, όταν αφαιρεθῃ εκ τινος δράματος μέρος τι καταστρέφεται τουτο, ουτω και εν τή Λειτουργία. 'Εκάστη κίνησις και εκάστη πράξις του Ιερέως εν τή Λειτουργία έχει και τήν έννοιάν τής. 'Επομένως δεν ειναι δυνατόν να παραλειφθῃ τι. 'Όσον άρρα τόν 'Ορθρον, τουτο εξαρτάται εκ των Ιερέων. 'Ο Ιερεύς εκτελών το καθήκον του δεν δύναται να παραλειφῃ τι καθ' εκάστην μέν, επειδή ειναι έργον και καθήκον του, ίδια δε εν ταις κυριακῶς και ταις εορταίς, καθ' ως τελείται η αναίμακτος θυσία, δια τήν όποιαν άπας ο 'Ορθρος δεν εινε τι άλλο, η προπαρασκευή δια τήν αναίμακτον ταύτην θυσίαν. 'Ο χριστιανός δεν πρέπει ν' αποφεύγη βαρυνόμενος, τούναντίον όφείλει να προσέρχηται καθηκόντως και εγκαιρίως, ίνα ακούσῃ τήν Λειτουργίαν και τον 'Ορθρον, εις τον όποτον προς τοις άλλοις περιλαμβάνονται ύμνοι και δοξολογία και τροπάρια προς τήν άγιαν Τριάδα, ως εκ τής Κυριακής, έτερα δε προς τον άγιον τής ήμέρας, και εσα άλλα αξιοθαύμαστα,

Προς ελας τας ανωτέρω ατασθαλίας η μητηρ ήμων 'Εκκλησία όφείλει να θέτη φραγμόν.

† Αρχιμ. Νικόδημος Τσέκας 'Αντιπρόσ. του Θεοδικτίστου 'Ορους Σινά εν Κηπόλει

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ 'Ιερουσαλήμ, 'Ιανουάριος.

Ληξάσης τής διαφοράς, ητις επι διετίαν σχεδόν συνετάραξε τήν 'Εκκλησίαν 'Ιερουσόλυμων, η Α. Θ. Μακαριότης ο Πατριάρχης 'Ιερουσόλυμων Κύριος Δαμιανός, εν τή αγρόπνη αυτου μερίμνη ύπερ τηρήσεως άκραιου του γοήτρου του ένδόξου Θρόνου του 'Αδελφοθέου, λαμβάνων τήν δέουσαν πρόνοιαν περι τής πληρώσεως των από πολλων ετών ύφισταμένων κενων, επι δε και περι τής αξιοπροποδς και ανελλιπούς τελέσεως των εν τοις Πανσέπειοις Προσκυνημασι πολλαπλων τελετων, προέθη εις τήν χειροτονίαν νέων 'Αρχιερέων, τοδς όποίους όμοφώνη γνώμη και αποφάσις τής περι αυτων 'Αγίας και 'Ιεράς Συνόδου εξελέξατο μεταξυ των μάλα επι Χρησιότητι διαπρεπόντων και παιδεία συγκεκριημένων αγιοταφικων πατέρων, έγγυωμένων διατε τήν 'Αγιοταφικήν αδελφότητα και τήν ελην Ιεράν και εθνικήν ήμων Παρακαταθήκην μέλλον εδοίωον και δρασιν λυσιστη.

Οι χειροτονηθέντες αρχιερείς καθ' Ιεραρχικήν τάξιν ειναι οι εξής έννεα.

- 1). Νεαπόλεως Παντελεήμων.
2). 'Ιορδάνου Τιμόθεος (Θέμελης, αρχιγραμματεός τής 'Ιεράς Συνόδου).
3). Σεβαστίας Δοσίθεος.
4). Τιθεριάδος 'Αγαθάγγελος.
5). Διοκαισαρείας Κλεόπας.
6). 'Ιεραπόλεως Γρηγόριος.
7). Μαδάβων Μελίτων (Δροσοφορίθης, τώως 'Εξαρχος εν 'Ελλάδι).
8). 'Ελευθερουπόλεως 'Αναστάσιος.
9). Πέλλης Μεθόδιος.